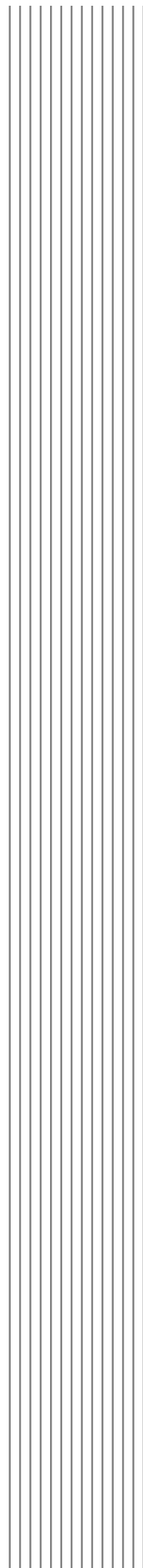

5

Uppföljning av 1997, prognos för 1998 och förslag till tilläggsbudget för 1998

5 Uppföljning av 1997, prognos för 1998 och förslag till tilläggsbudget för 1998

5.1 Inledning

Lagen (SFS 1996:1059) om statsbudgeten har på flera sätt skärpt kravet på uppföljning och redovisning av statsbudgetens inkomster och utgifter. Regeringen är skyldig att följa statsbudgetens inkomster och utgifter både pågående budgetår och efter avslutat budgetår. Senast fyra månader efter avslutat budgetår skall statsbudgetens preliminära utfall redovisas för riksdagen och väsentliga skillnader mellan budgeterade belopp och preliminära utfall skall förklaras. För budgetåret 1997 redovisas ett preliminärt utfall i avsnitt 5.2. Vad gäller innevarande budgetår skall regeringen enligt budgetlagen redovisa prognoser över utfallet av statens inkomster och utgifter för riksdagen vid två tillfällen. I avsnitt 5.3 redovisas den första uppföljningen av utgifterna budgetåret 1998. En uppföljning av skatteinkomsterna återfinns i avsnitt 6.3.3.

Förslagen i tilläggsbudget för 1998 återfinns i avsnitt 5.4.

5.2 Uppföljning av budgetåret 1997

Statens lånebehov uppgick 1997 till 6,2 miljarder kronor. I statsbudgeten beräknades lånebehovet till 54,4 miljarder kronor. Under året beslutades på tilläggsbudget att statsbudgetens anslag skulle ökas med 11,7 miljarder kronor. Inklusiv tilläggsbudget uppgick således det budgeterade underskottet till 66,1 miljarder kronor. Utfallet blev således 59,8 miljarder kronor bättre än det budgeterade underskottet.

I det följande ges en översiktlig redovisning av det preliminära utfallet år 1997. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en detaljerad redovisning av det slutliga utfallet 1997 i en skrivelse i juni 1998.

TABELL 5.1 STATSBUDETENS PRELIMINÄRA UTFALL ÅR 1997

MILJARDER KRONOR	STATS- BUDGET	TILLÄGGS- BUDGET	TOTALT	UTFALL	DIFFERENS UTFALL- TOTALT
Inkomster	623,4		623,4	648,9	25,5
Utgifter:					
Summa utgifts- områden	678,7	11,7	690,4	667,5	-22,8
Minskning av an- slagsbehållningar	6,0		6,0	0	-6,0
Summa utgifter	684,7	11,7	696,4	667,5	-28,8
Nettoutlåning m.m.	-6,9		-6,9	-12,4	-5,5
Summa	677,8	11,7	689,5	655,1	-34,4
Saldo	-54,4	-11,7	-66,1	-6,2	59,8

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därmed inte.

¹ Posten Nettoutlåning m.m. omfattar såväl Riksgäldskontorets nettoutlåning som en kassamässig korrigeringspost.

Källa: Riksrevisionsverket

Inkomster

Statsbudgetens totala inkomster för år 1997 blev 648,9 miljarder kronor, vilket är 25,5 miljarder kronor mer än vad som beräknades i statsbudgeten. Skillnaderna mellan preliminärt utfall och beräkningen i statsbudgeten framgår av tabell 5.2. I det följande kommenteras endast större avvikelser.

TABELL 5.2 STATSBUDETENS INKOMSTER ÅR 1997

MILJARDER KRONOR INKOMSTITTEL		STATSBUDGET	UTFALL	DIFFERENS
1000	Skatter m.m.	566,1	575,3	9,2
1100	Skatt på inkomst:	95,7	109,8	14,1
	varav 1111 Fysiska personers inkomstskatt	37,6	41,8	4,1
	1121 Juridiska personers inkomstskatt	52,1	64,2	12,1
	Övriga inkomstskatter	5,9	3,8	-2,2
1200	Socialavgifter och allmänna egenavgifter, netto	195,2	193,4	-1,8
	varav Inkomster	302,3	299,5	-2,8
	Utgifter	107,1	106,1	-1,0
1300	Skatt på egendom	22,9	23,3	0,4
	varav 1310 Skatt på fast egendom	16,9	15,3	-1,7
	1320 Förmögenhetsskatt	3,1	3,6	0,5
	1341 Stämpelskatt	1,4	2,6	1,2
	Övriga egendomsskatter	1,4	1,8	0,4
1400	Skatt på varor och tjänster	231,4	228,2	-3,2
	varav 1411 Mervärdesskatt	144,9	150,3	5,4
	1424 Tobaksskatt	9,3	7,7	-1,6
	1425 Alkoholskatt	5,7	9,9	4,2
	1428 Energiskatt	52,7	46,9	-5,8
	1460 Skatt på vägtrafik	6,0	6,2	0,2
	Övriga skatter på varor och tjänster	12,8	7,2	-5,6
1500	Utjämningsavgift	21,0	20,7	-0,3
2000	Inkomster av statens verksamhet	38,6	38,9	0,4
3000	Inkomster av försåld egendom	0,1	15,8	15,7
4000	Återbetalning av lån	3,1	3,2	0,1
5000	Kalkylmässiga inkomster	6,2	6,8	0,6
6000	Bidrag m.m. från EU.	8,7	8,2	-0,5
7000	Extraordinära medel från EU	0,6	0,7	0,0
Statsbudgetens totala inkomster		623,4	648,9	25,5

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därmed inte.

Källa: Riksrevisionsverket

Inkomstgrupp 1000 Skatter m.m.

Utfallet för inkomstgruppen blev 575,3 miljarder kronor vilket är en ökning med 9,2 miljarder kronor i förhållande till statsbudgeten.

För fysiska personers inkomstskatt blev utfallet 4,1 miljarder kronor högre än statsbudgeten. Högre skatter avseende 1996 års inkomster, framförallt skatt på realisationsvinster, medförde höga fyllnadsinbetalningar i början av år 1997.

Störst avvikelse finns på inkomstiteln Juridiska personers inkomstskatt där utfallet blev 12,1 miljarder kronor högre än beräknat. Det högre utfallet förklaras i huvudsak av högre bolagsvinster 1996 än beräknat, med stora fyllnadsinbetalningar som följd.

Mervärdesskatten blev 5,4 miljarder kronor högre än beräknat dels beroende på en felaktig bedömning av kommunmomsen, dels på att fördelningen av privat konsumtion på olika varugrupper blev annorlunda än beräknat.

I motsatt riktning verkade utfallet för energiskatterna som blev 5,8 miljarder kronor lägre än budgeterat. Detta beror främst på en lägre konsumtion av bensin och oljeprodukter till följd av en mild vinter. Även skatteinkomsterna från tobak blev lägre än beräknat. De båda skattehöjningarna på tobak under år 1997 har minskat skattebasen, dels genom ändrade rökvanor, dels genom ökade problem med smuggling och elektronisk handel med cigaretter.

Inkomstgrupp 3000 Inkomster av försäld egendom

I statsbudgeten ingick inte några inkomster från försäld egendom. Under 1997 såldes emellertid aktier i Stadshypotek AB för 7,6 miljarder kronor samt aktier i Nordbanken för 8 miljarder kronor, vilket förklarar hela avvikelserna från statsbudgeten.

Utgifter

De totala utgifterna blev preliminärt 655,1 miljarder kronor vilket är 34,4 miljarder kronor lägre än totalt anvisade medel under år 1997. Av underskridandet hänförs 28,8 miljarder kronor till lägre utgifter på samtliga utgiftsområden inklusive förbrukning av anslagsbehållningar. Resterande belopp på 5,5 miljarder kronor förklaras av Riksgäldskontorets nettoupplåning, se tabell 5.1.

Avvikelserna per utgiftsområde redovisas i tabell 5.3. På 16 utgiftsområden underskreds utgiftsområdesramen med sammanlagt 25,1 miljarder kronor och på 8 utgiftsområden överskreds utgiftsområdesramen med sammanlagt 2,2 miljarder kronor. Resterande 3 utgiftsområden uppvisade mindre avvikelser än 50 miljoner kronor från budgeterade belopp. Större avvikelser kommenteras kortfattat i följande avsnitt.

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Utfallet för utgiftsområdet blev 1,8 miljarder kronor lägre än budgeterat. Den främsta orsaken till underskridandet är att Riksgäldskontorets kostnader för upplåning och låneförvaltning blev 0,9 miljarder kronor lägre än beräknat, vilket till största delen förklaras av minskade provisioner inom utlandsmarknad men även av till viss del inom hushållsmarknaden.

Utgiftsområde 6 Totalförsvaret

Utfallet för utgiftsområdet blev 1,5 miljarder kronor lägre än budgeterat, främst till följd av omläggningen till full tillämpning av anslagsförordningen.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Utfallet för utgiftsområdet blev 1,1 miljarder kronor högre än tilldelade medel. Detta förklaras av att reserverade medel utnyttjats för biståndsverksamheten.

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom
Utfallet för utgiftsområdet blev 0,8 miljarder kronor lägre än budgeterat främst beroende på lägre utgifter för bostadstillägg för pensionärer.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Utfallet blev 3,1 miljarder lägre än budgeterat belopp. Underskridandet förklaras till största delen av att utgifterna för föräldraförsäkringen blev 2,9 miljarder kronor lägre än budgeterat, beroende på att antalet födda barn blev lägre än beräknat.

Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

Utfallet för utgiftsområdet blev 2,4 miljarder kronor lägre än budgeterat (inklusive tilläggsbudget). Förklaringen till att utgiftsområdesramen underskreds är att den öppna arbetslösheten blev lägre än vad som förutsågs i tidigare bedömningar. På tilläggsbudget tillfördes utgiftsområdet ca 5,5 miljarder i 1997 års ekonomiska vårpropositionen och ytterligare ca 1,5 miljarder kronor i budgetpropositionen för år 1998.

Utgiftsområde 15 Studiestöd

Utfallet för utgiftsområdet blev 1,3 miljarder kronor lägre än budgeterat. Den största förklaringen till underskridandet finns i anslaget för vuxenstudiestöd m.m.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Utfallet för utgiftsområdet blev 2,5 miljarder kronor lägre än budgeterat. Det lägre utfallet förklaras av att utgifterna för räntebidrag minskade med 2,6 miljarder kronor, vilket till största delen beror på kraftigt sjunkande räntor i kombination med att ett mycket stort antal bostadslån omsattes under året.

Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

Utfallet för utgiftsområdet blev 0,8 miljarder kronor lägre än budgeterat vilket delvis förklaras av en lägre utbetalningstakt än beräknat på anslagen för regionalpolitiska åtgärder och EG:s regionala utvecklingsfond och dels av fördröjning av vissa regionalpolitiska projekt.

Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Utfallet för utgiftsområdet blev 0,8 miljarder kronor lägre än budgeterat främst beroende på tidsförskjutningar i några större infrastrukturprojekt.

Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

Utfallet blev 2,7 miljarder kronor lägre än budgeterat. Underskridandet förklaras till stor del av att utgifterna för intervention blev 1 miljard kronor lägre än beräknat. Detta förklaras av att höga världsmarknadspriser och en stor efterfrågan på spannmål möj-

liggjort en export av det svenska överskottet. Anslaget för arealersättning och djurbidrag för strukturstöd inom såväl fiske som livsmedelssektorn samt anslagen för kompletterande åtgärder inom jordbruket underskreds med sammanlagt 1,6 miljarder kronor, främst beroende på tidsförskjutningar mellan beslut om stöd och faktiska utbetalningar.

Utgiftsområde 26 Statskuldsräntor m.m.

Utfallet för utgiftsområdet blev 5,8 miljarder kronor lägre än budgeterat. Den lägre inhemska räntenivån jämfört med tidigare antaganden bidrog med ca 4,8 miljarder kronor medan valutakursvinsterna netto ökade med 5 miljarder kronor. Motverkande poster på 4 miljarder kronor utgörs främst av minskade överkurser till följd av en omfördelning av emis-

sionsvolymerna vad gäller statsobligationslån med lägre kupongräntor.

Minskning av anslagsbehållningar

I statsbudgeten beräknades en minskning av anslagsbehållningarna med 6 miljarder kronor. Minskningen redovisades netto för samtliga utgiftsområden i en särskild post. I redovisningen av utfallet ingår däremot förbrukningen av anslagsbehållningar under respektive utgiftsområde.

Nettoutlåning m.m.

Avvikelsen för Riksgäldens nettoutlåning m.m. uppgår till -5,5 miljarder kronor. Detta beror främst på tidigareläggningar av amorteringar från affärsverk och statliga bolag.

TABELL 5.3 STATSBUDGETENS UTGIFTER ÅR 1997

MILJARDER KRONOR

	STATSBUDGET	TILLÄGGS- BUDGET	ANVISAT TOTALT	UTFALL	DIFFERENS UTFALL-ANVISAT
1 Rikets styrelse	3,8	0,0	3,8	3,9	0,1
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	3,8	0,5	4,3	2,5	-1,8
3 Skatteförvaltning och uppbörd	5,7	0,0	5,7	5,7	0,0
4 Rättsväsendet	20,8	0,0	20,8	21,2	0,3
5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	2,8	0,0	2,8	2,5	-0,3
6 Totalförsvaret	42,4	0,2	42,5	41,0	-1,5
7 Internationellt bistånd	11,0	0,0	11,0	12,1	1,1
8 Invandrare och flyktingar	3,5	0,0	3,5	3,6	0,1
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	23,7	0,3	24,0	24,2	0,2
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	35,8	0,0	35,8	35,6	-0,2
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	64,0	0,0	64,0	63,1	-0,8
12 Ekonomisk trygghet för familj och barn	35,2	0,6	35,7	32,6	-3,1
13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	36,2	7,1	43,3	40,9	-2,4
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	52,3	-2,1	50,2	50,0	-0,2
15 Studiestöd	16,9	0,4	17,3	16,0	-1,3
16 Utbildning och universitetsforskning	25,4	0,4	25,7	25,1	-0,6
17 Kultur, media, trossamfund och fritid	7,2	0,0	7,2	7,2	0,0
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	33,4	0,0	33,4	30,9	-2,5
19 Regional utjämning och utveckling	3,7	0,0	3,7	2,9	-0,8
20 Allmän miljö- och naturvård	1,3	0,0	1,4	1,6	0,2
21 Energi	0,5	0,1	0,6	0,6	0,0
22 Kommunikationer	25,1	0,2	25,3	24,5	-0,8
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	13,3	0,3	13,6	10,9	-2,7
24 Näringsliv	2,9	0,1	3,0	3,1	0,1
25 Allmänna bidrag till kommuner	83,6	4,0	87,6	87,3	-0,3
26 Statsskuld räntor m.m.	104,2	0,0	104,2	98,4	-5,8
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	20,5	-0,5	20,1	20,2	0,1
<i>Summa utgiftsområden</i>	<i>678,7</i>	<i>11,7</i>	<i>690,4</i>	<i>667,5</i>	<i>-22,9</i>
Minskning av anslagsbehållningar	6,0		6,0		-6,0
<i>Summa utgifter</i>	<i>684,7</i>	<i>11,7</i>	<i>696,4</i>	<i>667,5</i>	<i>-28,9</i>
Nettoutlåning m.m. ¹	-6,9		-6,9	-12,4	-5,5
Summa	677,8	11,7	689,5	655,1	-34,4

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därmed inte.

¹ Posten Nettoutlåning m.m. omfattar såväl Riksgäldskontorets nettoutlåning som en kassamässig korrigeringspost.

Källa: Riksrevisionsverket

Takbegränsade utgifter

Det statliga utgiftstaket omfattar statsbudgetens samtliga utgiftsområden förutom utgiftsområde 26 Statsskuld räntor m.m. Till de takbegränsade utgifterna förs även utgifterna inom socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten samt den beräknade minskningen av anslagsbehållningar. Av tabell 5.4 framgår att de takbegränsade utgifterna i statsbudgeten beräknades till drygt 712 miljarder kronor, vilket lämnade en marginal till utgiftstaket på 10,5 miljarder kronor. Som redovisades i föregående avsnitt innebär det preliminära utfallet lägre utgifter än beräknat inom ett flertal utgiftsområden. Därtill kommer att även utgifterna för socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten blev lägre än beräknat. Sammantaget understiger de takbegränsade utgifterna den ursprungliga beräkningen med 13,6 miljarder kronor. Detta innebär samtidigt att budgeteringsmarginalen blev i motsvarande grad högre. Marginalen till utgiftstaket uppgick därför preliminärt till drygt 24 miljarder kronor.

TABELL 5.4 TAKBEGGRÄNSADE UTGIFTER ÅR 1997

MILJARDER KRONOR

	STATSBUDGET	UTFALL	DIFFERENS
Summa utgiftsområden exkl. statsskuld räntor	574,5	569,2	-5,3
Minskning av anslags- behållningar	6,0		-6,0
Summa	580,5	569,2	-11,3
Socialförsäkrings- sektorn vid sidan om statsbudgeten	132,0	129,7	-2,3
Summa takbegränsade utgifter	712,5	698,9	-13,6
Budgeteringsmarginal	10,5	24,1	13,6
Utgiftstak	723	723	0

Anslagsbehållningar

På statsbudgeten finns det tre olika anslagstyper - obetecknade anslag, reservationsanslag och ramanslag. För reservationsanslag och ramanslag gäller att outnyttjade medel vid budgetårets slut får överföras som reserverade medel respektive anslagssparande och användas under följande budgetår. För perioden 1992/93 till 1997 har reservationerna successivt minskat medan anslagssparandet har ökat. En stor del av förändringarna förklaras av att andelen reservationsanslag minskat. För ramanslag gäller det motsatta. Budgetåret 1995/96 utgjorde ramanslagen 29 procent av totala antalet anslag och 17 procent av totalt anvisade medel på statsbudgeten. År 1997 utgjorde ramanslagen ca 85 procent av det totala an-

talet anslag och ca 94 procent av totalt anvisade medel på statsbudgeten.

TABELL 5.5 RESERVATIONER OCH ANSLAGSSPARANDE 1992/93 - 1997

MILJARDER KRONOR

BUDGETÅR	RESERVATIONER	ANSLAGSSPARANDE	TOTALT
1992/93	37,1	1,1	38,2
1993/94	35,5	8,1	43,6
1994/95	30,6	11,3	41,9
1995/96	30,5	11,8	42,3
1997 (prel. utfall)	14,2	35,5	49,7

Källa: Riksrevisionsverket

Ramanslag infördes från och med budgetåret 1992/93 och anvisades under år 1992/93 till år 1995/96 i huvudsak för myndigheternas förvaltningsanslag. Från och med år 1997 anvisas ramanslag även för medel som regleras i författningar eller särskilda regeringsbeslut, dvs medel som tidigare anvisades på förslagsanslag. Av det totala anslagssparandet år 1997 utgör anslagssparandet på förvaltningsanslagen drygt 13 miljarder kronor, vilket är en ökning med 1,6 miljarder kronor jämfört med budgetåret 1995/96. De största ökningarna ligger på anslagen till Försvarsmakten (+ 0,7 miljarder kronor) och till Väg- och Banverket (+ 0,8 miljarder kronor).

Regeringen har tidigare (prop. 1996/97:1) redovisat att anslagsbehållningarna bör uppmärksammas i den årliga prövningen av myndigheternas resursbehov. Som underlag för en sådan prövning har myndigheterna ålagts att redovisa den planerade användningen av den ackumulerade anslagsbehållningen som vid det senaste räkenskapsårets slut uppgår till mer än tre procent av anslaget. I budgetunderlaget som myndigheterna lämnade i mars 1998 lämnades för första gången en sådan redovisning. I den fortsatta budgetberedningen inför budgetpropositionen för 1999 kommer dessa uppgifter att ingå i prövningen av myndigheternas resursbehov.

Enligt gällande bestämmelser får myndigheterna disponera anslagssparandet om regeringen inte beslutat annat. Regeringen har för avsikt att strama upp reglerna så att anslagssparande som överstiger tre procent av anslaget får disponeras först efter beslut av regeringen. Denna prövning skall ske samlat i samband med budgetarbetet. Förändringen syftar till att få en bättre finansiell styrning av myndigheterna.

5.3 Utgiftsprognos för budgetåret 1998

Den nya budgetprocessen kräver en god och regelbunden uppföljning av statsbudgetens utgifter. Utgiftsökningar måste uppmärksammas i tid för att kunna åtgärdas och på så sätt hindra att utgiftstaket överskrids. Det skärpta uppföljningskravet har lett till att regeringen vid flera tillfällen under pågående budgetår följer upp utgiftsutvecklingen på anslagsnivå. Uppföljningen redovisas för riksdagen i den ekonomiska vårpropositionen och i budgetpropositionen. Den samlade bedömningen av statsbudgetens inkomster, utgifter och budgeteringsmarginal under år 1998 påverkas vid sidan av förslagen i tilläggsbudget också i hög grad av den makroekonomiska bedömningen och av andra underliggande faktorer.

Sammantaget beräknas nu utgifterna under utgiftstaket år 1998 till 719,1 miljarder kronor. Budgeteringsmarginalen beräknas till 0,9 miljarder kronor, vilket är 2,7 miljarder kronor lägre än i budgetpropositionen för 1998. Vid en avstämning mot det statliga utgiftstaket skall även medel som anvisats tidigare budgetår inkluderas. I statsbudgeten beräk-

nades 5 miljarder kronor av tidigare anvisade medel användas under 1998. Utgiftstaket för 1998 fastställdes våren 1996 till 720 miljarder kronor och har inte ändrats trots att fördelningen under utgiftstaket ändrats vid flertal tillfällen.

I tabell 5.7 redovisas de prognostiserade utgifterna per utgiftsområde. Tillgängliga medel är summan av tilldelade medel i statsbudgeten 1998, förslagen i tilläggsbudget samt ingående reservationer och anslagssparande från tidigare år. För så gott som samtliga utgiftsområden bedöms att utgifterna under 1998 kommer att rymmas inom tillgängliga medel. Det enda utgiftsområde där ramarna överskrids är utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar. Orsaken till det befarade överskridandet är att kommunersättning till flyktingar ökar mer än väntat. Regeringen avser att återkomma i denna fråga i budgetpropositionen då utfallet bättre kan prognostiseras. Vid det tillfället avser regeringen även att redovisa de åtgärder som vidtas med anledning av överskridandet.

De största differenserna mellan prognos och tillgängliga medel förklaras nedan.

TABELL 5.6 TAKBEGRÄNSADE UTGIFTER ÅR 1998

MILJARDER KRONOR

	STATSBUDGE T	PROGNOS	DIFFERENS
Utgifter exkl. statsskuldräntor ¹	583,7	586,7	3,0
Socialförsäkringssektorn vid sidan av statsbudgeten	132,7	132,4	-0,3
Summa takbegränsade utgifter	716,4	719,1	2,7
Budgeteringsmarginal	3,6	0,9	-2,7
Utgiftstak för staten	720	720	0

¹Inklusive förbrukning av anslagsbehållningar på 5 miljarder kronor.

TABELL 5.7 STATSBUDETENS UTGIFTER ÅR 1998

MILJONER KRONOR

	INGÅENDE ¹ RES/RAM 980101	ANVISAT I STATSBUDGETEN	TILLÄGGSBUDGET	TILLGÅNGLIGA MEDEL	UTGIFTSPROGNOS	DIFFERENS TILLGÅNGLIGA MEDEL-PROGNOS
1 Rikets styrelse	1 551	3 977		5 528	3 977	1 551
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	1 090	2 063	-21	3 131	2 322	809
3 Skatteförvaltning och uppbörd	792	5 662	10	6 464	6 009	455
4 Rättsväsendet	974	21 034	-4	22 004	21 796	208
5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan	819	2 811		3 630	2 802	828
6 Totalförsvaret	4 491	41 244	100	45 835	42 567	3 268
7 Internationellt bistånd	7 482	11 434		18 916	12 292	6 624
8 Invandrare och flyktingar	-36	3 864		3 828	4 374	-546
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	531	22 499	254	23 284	22 873	411
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom m.m.	378	37 193		37 571	37 554	17
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	803	62 701		63 504	62 560	944
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	1 040	35 814		36 854	35 605	1 249
13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet	94	42 723	-4 238	38 579	37 485	1 094
14 Arbetsmarknad och arbetsliv	5 352	47 542	706	53 600	49 338	4 262
15 Studiestöd	720	21 334	-60	21 994	21 268	726
16 Utbildning och universitetsforskning	2 702	27 051	60	29 813	27 622	2 191
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	341	7 335		7 676	7 443	233
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande	2 745	22 826	77	25 647	22 164	3 483
19 Regional utjämning och utveckling	3 798	3 605		7 403	4 111	3 292
20 Allmän miljö- och naturvård	1 410	1 178	37	2 625	1 792	833
21 Energi	670	1 583	428	2 681	1 286	1 395
22 Kommunikationer	4 022	24 101	-2	28 120	24 802	3 318
23 Jord- och skogsbruk, fiske m.m.	3 491	13 726		17 217	12 751	4 466
24 Näringsliv	2 107	2 698	20	4 825	3 310	1 515
25 Allmänna bidrag till kommuner	361	93 049	4 270	97 680	97 455	225
26 Statsskuldsräntor m.m.	0	109 125		109 125	103 410	5 715
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	1 956	19 645		21 601	21 175	426
Summa utgiftsområden	49 684	687 815	1 636	739 135	690 143	48 992
Summa utgiftsområden exkl. statsskuldsräntor	49 684	578 690	1 636	630 010	586 733	43 277

Anm: Beloppen är avrundade och summerar därför inte.

¹ Ingående reservation/ram är preliminära siffror från Riksrevisionsverket.*Utgiftsområde 6 Totalförsvaret*

Utgiftsprognosen överstiger i statsbudgeten anvisade medel för år 1998. På grund av omläggningen till full tillämpning av anslagsförordningen har Försvarsmakten ett anslagssparande, som avses användas till finansiering av kommande materielleveranser. I nuvarande prognos beräknas 1,2 miljarder kronor av Försvarsmaktens anslagssparande förbrukas under år 1998.

Utgiftsområde 7 Internationellt bistånd

Utgiftsområdet har stora reservationer till följd av förseningar i utbetalningarna. Den ingående balansen

år 1998 uppgår till drygt 7 miljarder kronor. Knappt en miljard kronor av dessa medel förväntas förbrukas under år 1998.

Utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar

Mottagningssystemet för asylsökande samt kommunersättning för flyktingar beräknas överskrida budgeterade medel med ca 500 miljoner kronor. Orsaken är att fler skyddsbehövande nu får uppehållstillstånd och tas emot i kommunerna. Regeringen avser att avvakta utfallet första halvåret 1998 för att sedan återkomma till riksdagen i frågan i budgetpropositionen för 1999.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Inom området har flertalet av anslagen reviderats ned jämfört med statsbudgeten. Detta till följd av att det föds färre barn än beräknat. Anslaget för underhållsstöd bedöms dock överstiga budgeterade medel med ca 1 miljard kronor. Regeringen avser att i samband med budgetpropositionen för 1999 ta ställning till behov av förändringar i systemet för underhållsstödet.

Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

Hösten 1997 beräknades den öppna arbetslösheten år 1998 uppgå till 7,4 procent. Denna prognos har nu reviderats ned till 6,7 procent vilket ger stora effekter på statsbudgetens utgifter. Utgifterna inom utgiftsområde 13 beräknas nu bli ca 5 miljarder kronor lägre än budgeterat. Den osäkerhet som finns i beräkningen av utgiftsnivån motiverar dock en viss marginal. I tilläggsbudget för 1998 föreslås därför att anslaget för arbetslöshetsersättning minskas med drygt 4 miljarder kronor.

Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

Inom utgiftsområdet har utgifterna för räntebidrag reviderats ned med ca 1 miljard kronor till följd av lägre marknadsräntor.

Sammanfattningsvis kan sägas att utgifterna exklusive statsskuldräntorna enligt utgiftsprognosen överstiger anvisade medel för år 1998 med ca 6 miljarder kronor. I princip minskar anslagssparandet i motsvarande mån. Sparade medel vid utgången av 1998 beräknas därmed uppgå till 43,3 miljarder kronor.

5.4 Förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1998

5.4.1 Inledning

Enligt 9 kap. 5 § regeringsformen kan riksdagen för löpande budgetår på tilläggsbudget göra en ny beräkning av statsinkomster samt ändra och anvisa nya anslag. De förändringar av gällande statsbudget som nu kan överblickas och andra frågor som regeringen anser bör tas upp, redovisas i det följande.

Anslagsförändringarna i detta förslag till tilläggsbudget uppgår netto till en ökning med ca 1 636 miljoner kronor.

De föreslagna ökningarna av anslag uppgår till totalt 6 339 miljoner kronor, varav 4 270 miljoner kronor består av ökade anslag till kommunerna. I vissa fall finns förslag till finansiering av den föreslagna

utgiftsökningen genom minskning av 1998 års anslag. I några fall föreslås indragning av anslagsbehållningar.

Minskningarna av 1998 års anslag uppgår totalt till 4 704 miljoner kronor. Denna minskning möjliggörs bl.a. av att utgifterna för arbetslöshetsersättning beräknas bli 4 238 miljoner kronor lägre än vad som beräknades i budgetpropositionen för 1998. Vidare presenterar regeringen förslag om ökade inkomster motsvarande 719 miljoner kronor för 1998.

Regeringens ambition är att ökade utgifter skall finansieras genom motsvarande minskning av utgifterna samma år. Utvecklingen av de offentliga finanserna är positiv. Regeringen anser därför att det är möjligt att redan 1998 öka insatserna till kommunerna för vård, omsorg och skola. Detta förslag till tilläggsbudget ryms inom de budgetpolitiska målen. Efter de föreslagna åtgärderna uppgår budgeteringsmarginalen till 857 miljoner kronor.

5.4.2 Utgiftsområde 1 Rikets styrelse

C3 Allmänna val

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 205 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget C3 *Allmänna val* ökas med 12 400 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget C4 *Stöd till politiska partier* minskas med motsvarande belopp.

Av anvisade medel kommer som vid tidigare val en viss del att avsättas för valteknisk information till invandrare. Riksskatteverket svarar för informationen i samråd med Statens invandrarverk.

Invandrare som bott i Sverige i minst tre år får rösta och väljas till kommunala församlingar. Inför 1994 års val anvisade riksdagen för budgetåret 1993/94 (prop. 1993/94:105, bet. 1993/94:KU26, rskr. 1993/94:163) 12,4 miljoner kronor för stöd till partier för information till invandrare.

Regeringen anser att samma belopp bör stå till förfogande för motsvarande ändamål vid 1998 års val. Detta föreslås ske genom att det på statsbudgeten uppförda anslagsbeloppet för innevarande budgetår ökas med 12,4 miljoner kronor.

E2 Presstödet

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 531 579 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget E2 *Presstöd* ökas med 12 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget E3 *Stöd till radio- och kassettidningar* minskas med motsvarande belopp.

Anslaget får användas i enlighet med bestämmelserna i presstödsförordningen (1990:524) samt förordningen om tillfälligt driftsstöd (1997:1205). Det tillfälliga driftsstöd som regeringen föreslog i tilläggsbudgeten i september 1997 och som riksdagen beslutat om (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:FiU11 Tilläggsbudget 2, rskr. 1997/98:45) är ett bidrag för att lösa de akuta ekonomiska problem som många tidningar med allmänt driftsstöd har. Stödet fördelas för åren 1997 och 1998.

Enligt Presstödsnämndens prognos för år 1998 täcker inte anslaget beräknade utbetalningar av presstöd. För att täcka kostnaderna för presstödet inklusive det tillfälliga driftsstödet för år 1998 föreslår regeringen att ytterligare 12 miljoner kronor anvisas anslaget E2 *Presstöd*. Minskningen på anslaget E3 *Stöd till radio- och kassettidningar* påverkar inte verksamhetens nuvarande omfattning.

5.4.3 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

A2 Riksrevisionsverket

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 176 625 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Riksrevisionsverket* minskas med 27 400 000 kronor till följd av att den revisionella verksamheten renodlas.

Riksrevisionsverkets (RRV:s) uppgifter innefattar i dag revision, ekonomi- och resultatstyrning, tillhandahållande och utveckling av ekonomi- och personaladministrativa system samt ansvar för och drift av statens betalningssystem. Riksdagen har godkänt regeringens förslag (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:FiU2, rskr. 1997/98:120) att RRV:s verksamhet skall renodlas och koncentreras till de revisionella uppgifterna. Som en följd av detta överförs den 1 juli 1998 den del av RRV:s verksamhet som avser statens ekonomistyrningsfunktion till en ny myndighet, Ekonomistyrningsverket (ESV). För att hantera dessa frågor föreslås att 26,3 miljoner kronor överförs från anslaget A2 *Riksrevisionsverket* till det på tilläggsbudget uppförda ramanslaget A21

Ekonomistyrningsverket. Samtidigt flyttas ansvaret för statens betalningssystem från RRV till Riksgäldskontoret (RGK). För att hantera det nya ansvaret för betalningsfrågor tillförs RGK:s anslag för förvaltningskostnader 1,1 miljoner kronor genom en minskning med motsvarande belopp av anslaget A2 *Riksrevisionsverket*. Totalt minskas således anslaget A2 *Riksrevisionsverket* med 27,4 miljoner kronor avseende andra halvåret 1998.

A8 Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 82 644 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A8 *Riksgäldskontoret: Förvaltningskostnader* ökas med 1 125 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A2 *Riksrevisionsverket* minskas med motsvarande belopp.

Riksdagen godkände regeringens förslag (prop. 1997/98:1, utg. omr. 2, bet. 1997/98:FiU2, rskr. 1997/98:120) att Riksrevisionsverkets verksamhet skall renodlas och koncentreras på de revisionella uppgifterna. Som följd av detta överförs den 1 juli 1998 ansvaret för statens betalningssystem till Riksgäldskontoret.

Syftet med överföringen av betalningsfunktionen är att uppnå en effektivare upplåning, låneförvaltning och likviditetsförvaltning. Överföringen medför att Riksgäldskontorets tillgång till information förbättras vilket förväntas leda till lägre finansieringskostnader. För andra myndigheter skapas en högre effektivitet genom möjligheten att vända sig till en och samma myndighet för att diskutera finansiering, likviditetsförvaltning och betalningsförmedling.

För att hantera det nya ansvaret för betalningsfrågor föreslås att Riksgäldskontorets anslag för förvaltningskostnader tillförs 1,1 miljoner kronor avseende andra halvåret 1998.

A16 Bokföringsnämnden

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 5 394 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A16 *Bokföringsnämnden* ökas med 800 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A17 *Bidrag till stiftelsen för utvecklande av god redovisningssed* minskas med motsvarande belopp.

Riksdagen har nyligen antagit lagen (1998:9) om miljöredovisning. Lagen innebär i korthet att förvalt-

ningsberättelsen – liksom tidigare – skall innehålla miljöanknuten information i den mån informationen är av betydelse för bedömningen av ett bolags verksamhet, ställning och resultat samt dess utvecklingsmöjligheter och framtidsutsikter. Därutöver infördes ett särskilt upplysningskrav för sådana bolag som är tillstånds- eller anmälningsskyddade enligt miljöskyddslagen. Upplysningskravet omfattar verksamhetens påverkan på den yttre miljön. Den nya lagstiftningen förutsätter att kompletterande normgivning utarbetas. Detta arbete bör falla på Bokföringsnämnden.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen att Bokföringsnämnden får ökade resurser med 800 000 kronor. Detta finansieras genom att anslaget A17 *Bidrag till Stiftelsen för utvecklande av god redovisningssed* minskas med motsvarande belopp. Detta innebär att staten inte avser att tilldela de medel till stiftelsen som beslutades i statsbudgeten för 1998.

A21 Ekonomistyrningsverket

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i statsbudgeten för innevarande budgetår.

Regeringens förslag: Ett nytt ramanslag A21 *Ekonomistyrningsverket* uppgående till 26 275 000 kronor anvisas för 1998. Finansiering sker genom att anslaget A2 *Riksrevisionsverket* minskas med motsvarande belopp.

Riksdagen har godkänt regeringens förslag (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:FiU2, rskr. 1997/98:120) att statens ekonomistyrningsfunktion renodlas och att en ny myndighet inrättas. Riksrevisionsverket (RRV) och Statens löne- och pensionsverk (SPV) har tidigare ansvarat för de myndighetsuppgifter som nu förs över till den nya myndigheten Ekonomistyrningsverket (ESV).

En särskild utredare med uppgift att bl.a. ta fram förslag till organisation, verksamhetsmål, regleringsbrev, budget och arbetsformer tillsattes under hösten 1997 (dir. 1997:122). Utredaren fick vidare i uppgift att ta fram förslag till strategi för effektivisering och prioritering av de ekonomi- och personaladministrativa system- och stödtjänsterna. Ansvar för statens betalningssystem kommer att föras över till Riksgäldskontoret (RGK). I utredarens uppdrag ingick också att föreslå vilka arbetsuppgifter beträffande statens betalningssystem som dels ska föras över till RGK, dels har sådant samband med statens koncernredovisning att de bör ingå i den nya ekonomistyrningsmyndigheten.

Utredaren överlämnade den 27 februari 1998 delrapporten Ekonomistyrningsverket med förslag i nämnda hänseenden.

Utredaren skall fram till den 1 juli 1998 arbeta med de förberedelser som krävs för att myndigheten skall kunna verka fr.o.m. denna dag.

ESV skall verka för en effektiv och ändamålsenlig ekonomisk styrning på alla nivåer i staten genom att som regeringens stabsmyndighet förse regeringen med underlag om den statliga ekonomin och förse Regeringskansliet och myndigheterna med verktyg för en effektiv styrning.

ESV skall vara ett stöd för såväl regeringen som myndigheterna dels i styrning och uppföljning av statens verksamhet, ekonomi och resultat, dels avseende ekonomi- och personaladministrativa system. De olika leden i ekonomistyrningsprocessen har en inbördes koppling och regeringen ser därför en stor fördel i att hålla samman dessa i en gemensam organisation. För att upprätthålla en hög kompetens i ekonomistyrningen krävs att verksamheten bedrivs i nära kontakt med avnämarna, dvs. regeringen och myndigheterna. Regeringen har för avsikt att knyta ett råd samt ett redovisningsråd till verket.

ESV kommer att ansvara för normering, metoder för uppföljning och utvärdering samt tillhandahållande av systemet för statlig redovisning (Riks), kontroll och analys av ekonomisk information, prognoser och avgiftsfrågor samt metodutveckling inom ekonomistyrningsområdet. Statlig produktion av ekonomi- och personaladministrativa system och stödtjänster samordnas och integreras i den nya myndigheten. Dessa verksamheter flyttas från RRV och SPV. Hela den ekonomi- och personaladministrativa system- och stödverksamheten finansieras med avgifter. Den avgiftsfinansierade verksamheten kommer att svara för ca 80 procent av den nya myndighetens omslutning. Ansvar för normering och metodutveckling inom kassahållningsfrågor samt uppgifter som hänger samman med statens koncernredovisningssystem skall ingå i ESV eftersom det finns starka kopplingar till det statliga redovisningssystemet, medan ansvaret för statens betalningssystem flyttas till RGK.

För att finansiera Ekonomistyrningsverket under andra halvåret 1998 anvisas 26,3 miljoner kronor, vilket motsvarar ett årligt anslag på 52,6 miljoner kronor.

B3 Bidrag till kapitalet i Europeiska investeringsbanken

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i statsbudgeten för innevarande budgetår.

Regeringens förslag: Ett nytt ramanslag B3 *Bidrag till kapitalet i Europeiska investeringsbanken* uppgående till 15 871 000 kronor anvisas för 1998. Finansiering sker genom att anslaget B1 *Åtgärder för att stärka det finansiella systemet* minskas med motsvarande belopp.

I statsbudgeten för år 1997 fanns för detta ändamål uppfört ett anslag på 860 miljoner kronor. Till följd av den försvagade kronkursen i förhållande till ecun visade sig beloppet vara otillräckligt för att täcka kostnaderna för inbetalningarna. För att täcka föregående års underskott föreslår regeringen att 15,9 miljoner kronor anvisas för budgetåret 1998.

Under 1998 kommer guvernörsrådet att besluta om en höjning av bankens kapital, sannolikt med högst 61 procent. För att täcka kostnaden för denna kapitalhöjning kommer medel att tas från bankens reserver, vilket innebär att ägarna inte behöver göra ytterligare inbetalningar. Samtidigt kommer den inbetalade andelen av bankens kapital sannolikt att sänkas från 7,5 procent till 6 procent. Kapitalhöjningen innebär dock ett ökat garantiåtagande från ägarna. Det svenska garantiåtagandet beräknas öka från 1,9 miljarder ecu till högst 3,1 miljarder ecu. Beslutet om kapitalhöjningen träder i kraft omedelbart efter godkännandet av bankens guvernörsråd.

5.4.4 Utgiftsområde 3 Skatteförvaltning och uppbörd

A1 Riksskatteverket

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 356 304 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A1 *Riksskatteverket* minskas med netto 4 000 000 kronor.

Justitiekanslern har i beslut den 20 februari 1998 medgivit ett yrkande från en privatperson om ersättning på grund av överträdelse av gemenskapsrätten avseende bl.a. rådets direktiv angående punktskatt på mineraloljor (rådets direktiv 92/12 EEG av den 25 februari 1992 om allmänna regler för punktskattepliktiga varor och om innehav, flyttning och övervakning av sådana varor, EGT nr L 76, 23.31.992, s 1 samt rådets direktiv 92/81 EEG av den 19 oktober 1992 om harmonisering av strukturerna för punktskatter på mineraloljor, EGT nr 316, 31.10.1992, s 12). Till Justitiekanslern har inkommit ca 500 liknande ersättningsanspråk från personer företrädesvis bosatta i Tornedalen. Till stöd för sina

anspråk har de åberopat bl.a. att de på grund av den svenska lagstiftningen under tiden den 1 januari 1996 - den 30 juni 1997 gått miste om möjligheten att köpa lågbeskattad, rödmärkt olja i Finland. Kraven avser till största delen ersättning för skillnaden mellan faktisk kostnad för svensk olja och presumtiv kostnad om motsvarande mängd rödmärkt finsk olja hade kunnat tankas i Finland. Huvuddelen av dessa ersättningsanspråk har av Justitiekanslern överlämnats till Riksskatteverket för fortsatt handläggning.

Handläggningen av ersättningsanspråken beräknas kunna slutföras under 1998. För att ge Riksskatteverket möjligheten att besluta om och betala ut skadestånd i de angivna fallen bedömer regeringen att Riksskatteverkets anslag behöver ökas med 10 miljoner kronor. Även i de fall det är Justitiekanslern som beslutar om skadestånd bör Riksskatteverket ha hand om utbetalningen av skadestånden. Beräkningen är preliminär och regeringen avser att återkomma i budgetpropositionen för 1999 med dels en mer preciserad beräkning dels förslag till finansiering. Utgångspunkten är att finansiering skall ske inom utgiftsområdets ram.

Samtidigt görs en neddragning av Riksskatteverkets anslag med 14 miljoner kronor, som överförs till anslaget A3 *Tullverket* för punktskattekontroll. Detta innebär att Riksskatteverkets anslag 1998 minskas med netto 4 miljoner kronor.

A3 Tullverket

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 036 369 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A3 *Tullverket* ökas med 14 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A1 *Riksskatteverket* minskas med motsvarande belopp.

Mycket tyder på att skatteundandragandena av punktskatter på framför allt alkohol och tobak men även på mineraloljeprodukter har ökat i omfattning. Tullverkets ökade beslag av dessa varor indikerar att så är fallet. En annan indikator på detta är att statens skatteintäkter från dessa varor minskar och att höjningarna av tobaksskatten under 1997 endast beräknas leda till en marginell ökning av intäkterna.

Regeringen har i dag i en proposition (1997/98:100) föreslagit att Tullverket skall ges förbättrade möjligheter att kontrollera underlaget för punktskatter avseende alkohol, tobak och mineraloljor i den EU-interna trafiken. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 juli 1998. Under förutsättning att riksdagen godkänner regeringens förslag, föreslås att Tullverkets anslag tillförs 14 miljoner kronor för

år 1998 för att påbörja den nya kontrollverksamheten.

5.4.5 Utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan

A2 Nordiskt samarbete

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 452 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Nordiskt samarbete* ökas med 100 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A1 *Utrikesförvaltningen* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen anser att Föreningen Norden behöver särskilt ekonomiskt stöd på 1 miljon kronor till informationsverksamheten vid Arena Norden. Verksamheten beskrivs närmare under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. Finansieringen delas mellan utgiftsområde 17 och utgiftsområde 5. Medlen på anslaget A2 *Nordiskt samarbete* beräknas inte räcka för den del som skall finansieras av utgiftsområde 5. Regeringen föreslår därför att anslaget ökas med 100 000 kronor.

D4 Forskning till stöd för nedrustning och internationell säkerhet

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 10 262 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget D4 *Forskning till stöd för nedrustning och internationell säkerhet* ökas med 500 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget D1 *Utredningar och andra insatser på det utrikespolitiska området* minskas med motsvarande belopp.

Sverige bidrar i betydande omfattning med expertis till FN:s säkerhetsråds särskilda kommission för eliminering av Iraks massförstörelsevapen (UNSCOM). Detta sker genom att personal från Försvarets forskningsanstalt ställs till UNSCOM:s förfogande. Dessa bidrag från svensk sida förväntas komma att öka ytterligare under innevarande år. För att kunna möta ökade kostnader till följd härav föreslår regeringen att 500 000 kronor tillförs anslaget.

5.4.6 Utgiftsområde 6 Totalförsvaret

A2 Fredsfrämjande truppinsatser

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 384 419 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Fredsfrämjande truppinsatser* ökas med 150 000 000 kronor. Finansiering sker till viss del genom att anslaget B2 *Funktionen Försörjning med industrivaror* och anslaget B3 *Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst* minskas med 25 000 000 kronor vardera.

Sverige deltar med en reducerad bataljon i en mellan de nordiska länderna och Polen gemensam brigad inom ramen för den Nato-ledda multinationella fredsstyrkan Stabilization Force (SFOR) i syfte att genomföra fredsavtalet för Bosnien-Hercegovina. Mandatet för SFOR löper ut den 12 juni 1998. Regeringen bedömer att en fortsatt internationell militär närvaro, med svenskt deltagande i nuvarande omfattning efter den 12 juni är nödvändig för att genomföra fredsavtalet.

Regeringen föreslår att anslaget A2 *Fredsfrämjande truppinsatser* tillförs 150 miljoner kronor för att möjliggöra en fortsatt svensk insats inom ramen för SFOR efter den 12 juni 1998, samt för att skapa en handlingsfrihet för svensk medverkan i fredsfrämjande truppinsatser, t.ex. inledande insatser med snabbinsatsstyrkan eller inledande insatser inom ramen för FN:s snabbinsatsbrigad SHIRBRIG under år 1998. Den väntade positiva utveckling i forna Jugoslavien, som föranlett en reduktion av anslaget med 100 miljoner kronor, har inte till fullo infriats. Därför återförs dessa medel till anslaget. Finansiering av resterande 50 miljoner kronor sker till viss del genom en minskning med 25 miljoner kronor av anslaget B2 *Funktionen Försörjning med industrivaror* samt genom en minskning med 25 miljoner kronor av anslaget B3 *Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst*.

B9 Funktionen Transporter

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns det för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 190 500 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget B9 *Funktionen Transporter* ökas med 3 700 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget B3 *Funktionen Befolkningsskydd och räddningstjänst* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen föreslår att anslaget B9 tillförs 3,7 miljoner kronor på grund av tidigare felbudgetering i budgetpropositionen för 1998.

5.4.7 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

B10 Bidrag till äldreboendestäder m.m.

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i statsbudgeten för innevarande år.

Regeringens förslag: Ett nytt reservationsanslag B10 *Bidrag till äldreboendestäder m.m.* uppgående till 250 000 000 kronor anvisas för 1998.

Ädelreformen medförde kraftigt ökade behov av goda och funktionella bostäder och lokaler avsedda för äldre. En del av dessa behov har kunnat tillgodoses genom de omfattande ny- och ombyggnationer av äldreboendet som har ägt rum i kommunerna under senare år, till en del finansierat med statliga stimulansmedel. På många håll är dock behovet fortsatt stort av nya och ombyggda bostäder för äldre och i många kommuner pågår också en utbyggnad. För att bl.a. säkerställa att nödvändiga nya projekt inte skjuts på framtiden har regeringen i propositionen Bostadspolitik för hållbar utveckling (prop. 1997/98:119) aviserat att en ram på motsvarande 400 miljoner kronor skall avsättas för ett tillfälligt statligt byggstöd för äldreboendestäder m.m. i kommunerna under åren 1998 och 1999. Regeringen behandlar denna fråga i propositionen Nationell handlingsplan för äldrepolitiken (prop. 1997/98:113) som regeringen beslutat i anslutning till den ekonomiska vårpropositionen. Åtgärden medför ökade förutsättningar för kommunerna att uppfylla de nationella mål för äldrepolitiken som bl.a. innebär att äldre skall ha möjlighet att vid behov kunna flytta till en särskild boendeform.

Medlen skall kunna användas för ny- och ombyggnad samt förbättringar av dels bostäder i särskilda boendeformer, dels sådana lokaler i anslutning till det särskilda boendet som skall användas som möteslokaler, samlingslokaler etc. för äldre. För år 1998 föreslår regeringen att 250 miljoner kronor anvisas under ett nytt reservationsanslag. Medlen före-

slås disponeras av Boverket i enlighet med förordning som regeringen senare meddelar. Återstående medelsbehov har beaktats i ramarna för utgiftsområde 9 fr.o.m. 1999.

C5 Statens institutionsstyrelse

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 503 986 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget C5 *Statens institutionsstyrelse* ökas med 4 300 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget D1 *Kriminalvården* under utgiftsområde 4 Rättsväsendet minskas med motsvarande belopp.

I propositionen Vissa reformer av påföljdssystemet (prop. 1997/98:96) framhåller regeringen att det är mycket otillfredsställande att ungdomar under 18 år placeras i fängelse när de begått allvarliga brott, eftersom fängelse är en olämplig miljö för barn och ungdomar. Därför är det angeläget att det tillskapas en alternativ form av frihetsberövande som gör det möjligt att hålla de yngsta lagöverträdarna utanför fängelserna. Regeringen föreslår således att en ny frihetsberövande påföljd skall införas, sluten ungdomsvård. Ansvaret för verkställigheten av vården bör tillfalla Statens institutionsstyrelse (SiS). Institutionsstyrelsen har sedan den 1 april 1994 ansvaret för planeringen och driften av de särskilda ungdomshem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Mot denna bakgrund måste Statens institutionsstyrelse anses ha goda möjligheter att inom sin organisation kunna ta hand om de unga lagöverträdare som kan komma i fråga för ett frihetsberövande. Under 1998 måste Institutionsstyrelsen göra vissa investeringar, utbilda personal och vidta andra förberedande åtgärder för att kunna starta verksamheten 1999. Medelsbehovet beräknas till 4,3 miljoner kronor för dessa insatser.

5.4.8 Utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet

A1 Bidrag till arbetslöshetsersättning

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 40 681 334 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A1 *Bidrag till arbetslöshetsersättning* minskas med 4 238 334 000 kronor.

Den öppna arbetslösheten beräknas under innevarande budgetår uppgå till 6,7 procent, vilket är 0,7 procentenheter lägre än den bedömning som gjordes i budgetpropositionen för 1998. Totalt beräknas utbetalningarna från anslaget för bidrag till arbetslöshetsersättning uppgå till 36 443 miljoner kronor innevarande budgetår. Det är 4 238 miljoner kronor lägre än vad som beräknades i budgetpropositionen.

Antalet deltagare i resursarbeten och offentliga tillfälliga arbeten för äldre arbetslösa (OTA) har successivt ökat sedan årsskiftet men har ännu inte nått upp till den beräknade omfattningen på 10 000 personer per månad i respektive åtgärd. I februari 1998 fanns 3 300 kvinnor och 3 500 män i OTA och 3 100 kvinnor och 700 män i resursarbete. Regeringen bedömer att antalet anvisade till resursarbete kommer att öka, bl.a. mot bakgrund av de regelförändringar som föreslås nedan. Regeringens avsikt är även att i budgetpropositionen för 1999 återkomma med ett förslag som innebär att resursarbete får beviljas även under 1999. Den tillfälliga avgångsersättning som kunde medges under andra halvåret 1997 har fått en större omfattning än vad som beräknades i budgetpropositionen och totalt hade 18 600 personer beviljats sådan ersättning i januari 1998. Åtgärden generationsväxling som infördes vid årsskiftet har hittills haft en liten omfattning. Regeringen bedömer dock att antalet successivt kommer att öka bl.a. med anledning av de förändringar av reglerna för åtgärden som redovisas i tilläggsbudget under utgiftsområdet. Sammantaget beräknas utbetalningarna under 1998 från anslaget till resursarbeten, OTA, den tillfälliga avgångsersättningen samt generationsväxling uppgå till 4 433 miljoner kronor.

Utgifterna för resursarbeten bör fr.o.m. den 1 juli 1998 inte längre beräknas under utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet. Utgifterna bör i stället beräknas under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Anslaget A1 *Bidrag till arbetslöshetsersättning* under utgiftsområdet bör därför minskas med 606 miljoner kronor samtidigt som anslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* ökas med 606 miljoner kronor i förhållande till statsbudgeten.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att anslaget A1 *Bidrag till arbetslöshetsersättning* minskas med 4 238 miljoner kronor.

Resursarbete

Regeringens förslag: Den som anvisats till resursarbete får ersättas med högst 90 procent av avtalsenlig lön.

Enligt nuvarande regler får en arbetsgivare som tar emot en arbetslös person i resursarbete ersätta denna med högst 90 procent av den dagpenninggrundande inkomsten. Detta medför vissa problem på arbetsplatserna om några av deltagarna i resursarbete har en mycket låg inkomstrelaterad arbetslöshetsersättning eller endast erhåller grundbeloppet i arbetslöshetsförsäkringen. Det bör vara arbetsgivaren och de lokala arbetstagarorganisationerna som avgör storleken på ersättningen genom de särskilda kollektivavtal som tecknas då arbetsgivare anordnar resursarbeten. Lönen enligt det särskilda kollektivavtalet får dock inte överstiga 90 procent av den lön som gäller enligt ordinarie kollektivavtal på den aktuella arbetsplatsen. Den ersättning staten betalar till arbetsgivarna bör dock vara oförändrad, dvs. 80 procent av den dagpenninggrundande inkomsten samt därtill hörande sociala avgifter och särskild löneavgift. Förändringen innebär inte några utgiftsökningar och påverkar inte ramen för utgiftsområdet.

Regeringens förslag: För att förenkla administrationen kring åtgärden ersätts arbetsgivare som anordnar resursarbete med en schablonsmässigt beräknad månadsersättning som regleras vid anvisningstidens slut.

Enligt nuvarande regler betalar arbetsgivaren lön till den anvisade och rekviderar sedan i efterskott från länsarbetsnämnden ersättningen för den bidragsberättigade delen. Denna varierar beroende på hur stor del av tiden personen i resursarbete haft vikariat med ordinarie avtalsenlig lön. I resursarbete skall arbetsgivaren och arbetstagarorganisationerna på arbetsplatsen ha kommit överens om att den anvisade skall erbjudas alla lämpliga kortare vikariat som uppstår. Vid vikariat erhåller den anvisade avtalsenlig lön och arbetsgivaren betalar därtill hörande sociala avgifter och särskild löneavgift och under denna tid utgår ingen ersättning till arbetsgivaren. Det är i vissa fall ett administrativt betungande system för arbetsgivarna att månadsvis beräkna vad som är lön och ersättning. Detta minskar arbetsgivarnas benägenhet att vilja anordna resursarbeten. Förslaget till förändring innebär inga utgiftsökningar och påverkar inte ramen för utgiftsområdet.

Regeringens förslag: Privata vårdhem och andra verksamheter som upphandlats på entreprenad av en kommun liksom stiftelser och friskolor får fr.o.m. den 1 juli 1998 anordna resursarbeten. Detta skall avse långvarigt pågående entreprenader per den 1 april 1998.

Endast arbetsgivare inom offentliga sektorn samt försäkringskassor och kyrkliga arbetsgivare kan i dag ta emot personer i resursarbete. Det finns dock ett intresse även hos andra arbetsgivare att ta emot resursarbetare som utför tjänster inom den offentliga sektorn genom exempelvis kommunalt upphandlad entreprenad där risken för undanträngning inte bedöms lika stor som hos andra privata företag på marknaden. Det finns flera parter som gynnas vid resursarbete; arbetsgivaren och den arbetslöse och -eftersom det gäller den offentliga sektorn - även allmänheten. Genom att de arbetslösa i resursarbetet, som i huvudsak är kvinnor, kan gå in och ta lämpliga vikariat får de också bättre chanser på den reguljära arbetsmarknaden. Arbetslösa i kommuner där vården i stor utsträckning lagts ut på entreprenad har dock små eller inga möjligheter att bli anvisade till resursarbete. Eftersom resursarbete är en åtgärd som utgår från en trepartsöverenskommelse, dvs. en överenskommelse mellan arbetsgivare, arbetstagare och arbetsförmedling, kan parterna ta ett särskilt stort ansvar för att bevaka att resursarbetet inte undantränger reguljärt arbete när det gäller offentligt upphandlade verksamheter i privat regi. Regelförändringen omfattar endast långvarigt pågående entreprenader per den 1 april 1998. Förslaget om utvidgning av gruppen arbetsgivare som kan anordna resursarbete innebär inga utgiftsökningar och påverkar inte ramen för utgiftsområdet.

Generationsväxling

Regeringens förslag: Möjligheten att ansöka om generationsväxling förlängs till och med den 31 december 1998 för personer som fyller 63 år senast den 31 augusti 1998. Förslaget skall gälla från och med den 1 september 1998.

Generationsväxling innebär i korthet att en person som fyllt 63 år och som har haft en sammanhängande anställning i minst två år, efter överenskommelse med arbetsgivaren kan lämna sin anställning i förtid. Villkoret är att en långtidsarbetslös person som fyllt 20 men inte 35 år tillsvidareanställs. Den som lämnar sin anställning får en ersättning från staten som uppgår till 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten vid avgången, dock maximalt 14 400 kronor per månad under år 1998. Som delfinansiering

betalar arbetsgivaren ett finansieringsbidrag till staten motsvarande 25 procent av den ersättning som staten lämnar. Ansökan om generationsväxling kan enligt nuvarande regler göras under perioden den 1 januari till den 31 augusti 1998.

Generationsväxlingen har hittills utnyttjats i mycket begränsad utsträckning bl.a. beroende på bristfällig information inledningsvis kring åtgärden och utformningen av delar av regelverket. Sedan åtgärden infördes har emellertid även långtidsarbetslösheten minskat kraftigt, som ett resultat av ett förbättrat konjunkturläge och regeringens övriga insatser inom arbetsmarknadspolitiken. Regeringen har gjort en samlad bedömning och funnit det angeläget att justera villkoren för åtgärden. Dessa justeringar innebär bl.a. att det skall vara möjligt att till generationsväxling anvisa arbetslösa personer som inte är långtidsarbetslösa på grund av att de under en kortare tid innehaft en anställning eller deltagit i en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. En förutsättning är att detta inte nämnvärt stärkt deras ställning på arbetsmarknaden. Som ytterligare förutsättningar gäller att personen som nyanställs omedelbart dessförinnan varit anmäld som arbetssökande hos den offentliga arbetsförmedlingen under minst 12 månader och att personens sysselsättningssituation inte kan lösas på annat sätt. Personer som inte fyllt 25 år kan anvisas till generationsväxling under den enda förutsättningen att han eller hon omedelbart före nyanställningen varit anmäld som arbetssökande vid den offentliga arbetsförmedlingen under minst 90 dagar. Om särskilda skäl föreligger skall det även vara möjligt att visstidsanställa, alternativt provanställa, anvisade personer i stället för att tillsvidareanställa dem. De ändrade reglerna som genomförts genom ändring i förordningen (1997:1287) om generationsväxling på arbetsmarknaden träder i kraft den 15 maj 1998. Förslaget innebär inga utgiftsökningar och påverkar inte ramen för utgiftsområdet.

5.4.9 Utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv

A2 Arbetsmarknadspolitiska åtgärder

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 21 043 793 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* ökas med 606 000 000 kronor.

Resursarbeten ingår under budgetåret 1998 i Arbetsmarknadsverkets mål för omfattningen av de

konjunkturberoende åtgärderna. Utgifterna för re-sursarbete bör därför fr.o.m. den 1 juli 1998 inte längre beräknas under utgiftsområde 13 Ekonomisk trygghet vid arbetslöshet. Utgifterna bör istället beräknas under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Anslaget A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder* bör därför ökas med 606 miljoner kronor samtidigt som anslaget A1 *Bidrag till arbetslöshetsersättning* minskas med motsvarande belopp. Förslaget innebär en förenkling och ett förtydligande kring finansieringen av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.

B1 Arbetarskyddsverket

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 365 196 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget B1 *Arbetarskyddsverket* ökas med 147 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget B11 *Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten* minskas med motsvarande belopp.

Arbetarskyddsstyrelsens medverkan i EU-arbetet har blivit alltmer kostnadskrävande. Anslaget B1 *Arbetarskyddsverket* bör förstärkas genom en överföring från anslaget B11 *Bidrag till Stiftelsen Utbildning Nordkalotten*.

B5 Forskning och utveckling inom arbetslivsområdet

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 212 217 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 1998 i fråga om anslag B5 *Forskning och utveckling inom arbetslivsområdet* besluta om en högsta ram för åtaganden, som inklusive tidigare åtaganden uppgår till högst 420 000 000 kronor och som medför utgifter under perioden 1999 - 2003.

Rådet för arbetslivsforskning har funnits i två år. Under denna tid har Rådet haft ett beslutsbemyndigande om totalt 160 miljoner kronor för en kommande fyraårsperiod. Detta innebär en alltför kraftig begränsning av Rådets möjligheter att fatta långsiktiga beslut. Dessutom har Rådet behov av att kunna besluta om åtaganden som sträcker sig över en längre tidsperiod än fyra år. Regeringen föreslår därför en utökad bemyndiganderam för verksamheten.

B6 Bidrag till Samhall AB

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 4 356 419 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget B6 *Bidrag till Samhall AB* ökas med 100 000 000 kronor.

Samhalls resultat för 1997 blev en förlust på 238 miljoner kronor, efter finansnetto och skatt. År 1996 hade Samhall ett negativt resultat på 71 miljoner kronor. Även det innevarande året beräknas ge ett underskott, preliminärt på ca 100 miljoner kronor. Samhall AB har i sin koncernplanering för 1999 skisserat ett scenario som innebär snabbt ökande underskott och ett direkt konkurshot något år in på 2000-talet. I ett kortare perspektiv bedömer Samhall att den nuvarande sysselsättningsvolymen behöver minskas ytterligare för att nedbringa kostnaderna för verksamheten. Eftersom Samhall inte säger upp arbetshandikappade anställda vid övertalighet måste minskningen ske genom naturlig avgång. Samhall bedömer därför att en eventuell personalminskning måste inledas snarast genom en betydligt minskad ersättningsrekrytering.

Mot bakgrund av det scenario som Samhall redovisat har ett analysarbete initierats inom Finans- och Arbetsmarknadsdepartementen, bl.a. genom oberoende extern företagsekonomisk expertis, i syfte att studera Samhalls ekonomiska situation och förutsättningar såväl företagsekonomiskt som organisatoriskt. Analysarbetet skall ligga till grund för regeringens förslag i budgetpropositionen för 1999. I sammanhanget kan noteras att Riksrevisionsverket f.n. arbetar med en studie av Samhall, som en del i en arbetsmarknadspolitisk uppföljning. Den väntas bli färdig till årsskiftet.

Det är enligt regeringens mening angeläget att antalet arbetstillfällen för arbetshandikappade hos Samhall inte minskar. De resultatkrav som staten ställer på Samhall skall således ligga fast. Det innebär bl.a. att kravet på en minsta sysselsättningsvolym på 31,9 miljoner arbetade timmar kvarstår för år 1998. Koncernen har f.n. ca 26 200 arbetshandikappade anställda, vilket motsvarar statens krav på minsta antal arbetstimmar.

För att säkerställa att Samhall kan svara mot kravet föreslår regeringen att Samhall AB tillförs 100 miljoner kronor. Som ett villkor gäller att sysselsättningen inte minskar under 1998 jämfört med 1997.

Åldersgränsen vid vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder

Regeringens förslag: Kommuners ansvar för ungdomar skall omfatta ungdomar fram till den dag de fyller 20 år. Som en konsekvens härav skall arbetslösa kunna ta del av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna arbetslivsutveckling, arbetsmarknadsutbildning, arbetsplatsintroduktion, bidrag till arbetslösa m.fl. som startar egen näringsverksamhet, datortek, individuellt anställningsstöd, interpraktikstipendier samt kommuners ansvar för ungdomar mellan 20 och 24 år från och med den dag den arbetslöse fyller 20 år. Förslaget skall gälla från och med den 1 juli 1998.

Lagen om kommuners ansvar för ungdomar infördes den 1 oktober 1995. Lagen innebär i korthet att en kommun får anordna praktik eller annan verksamhet på heltid för arbetslösa ungdomar som inte genomgår gymnasieskola eller liknande utbildning till och med den 30 juni det år de fyller 20 år. Denna ordning innebär för vissa ungdomar att de inte har möjlighet att omfattas av denna lag längre än till en ålder av 19,5 år medan andra kan delta tills de är 20,5 år. Regeringen föreslår mot bakgrund av detta att lagen om kommuners ansvar för ungdomar från och med den 1 juli 1998 skall omfatta ungdomar fram till den dag de fyller 20 år.

Det finns inom ramen för de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna ett antal åtgärder som är tillgängliga för arbetslösa från och med den 1 juli det år den arbetslöse fyller 20 år. Mot bakgrund av ovanstående föreslår regeringen att åtgärderna arbetslivsutveckling, arbetsmarknadsutbildning, arbetsplatsintroduktion, bidrag till arbetslösa m.fl. som startar egen näringsverksamhet, datortek, individuellt anställningsstöd, interpraktikstipendier samt kommuners ansvar för ungdomar mellan 20 och 24 år, skall vara tillgängliga för personer från och med den dag de fyller 20 år. Förslaget föranleder en ändring i lagen (1995:706) om kommuners ansvar för ungdomar och i lagen (1997:1268) om kommuners ansvar för ungdomar mellan 20 och 24 år. Regeringen kommer i budgetpropositionen för 1999 att föreslå motsvarande ändring när det gäller rätten till grundbelopp i arbetslöshetsförsäkringen. Förslaget innebär inga utgiftsökningar och påverkar inte ramen för utgiftsområdet.

Interpraktik

Regeringens bedömning: Minst 1 000 ungdomar beviljas interpraktikstipendier under budgetåret 1998.

Den första oktober 1997 flyttades huvudmannaskapet för de så kallade Europastipendierna till Svenska EU-programkontoret. Samtidigt ändrades benämningen på åtgärden till interpraktikstipendier och utökades till att gälla praktik i hela världen. Sedan stipendierna infördes har intresset från de arbetslösa ungdomarna varit stort. Det är till stor del unga som annars hade haft svårt att praktisera utomlands som beviljats stipendier. En jämn könsfördelning har uppnåtts. Andelen invandrare bland samtliga som beviljats stipendier är minst lika stor som andelen invandrare bland de arbetslösa. Det är dock inte möjligt att så här tidigt efter införandet bedöma hur många ungdomar som erhållit reguljärt arbete efter praktiken. Regeringen anser mot bakgrund av ovanstående att det är viktigt att fler ungdomar får denna möjlighet till praktik utomlands och avser därför att föreskriva att minst 1 000 ungdomar bör få denna möjlighet under budgetåret 1998.

Särskilt introduktions- och uppföljningsstöd, SIUS

Regeringens förslag: Försöksverksamheten med särskilt introduktions- och uppföljningsstöd för svårt funktionshindrade personer, SIUS, blir permanent från och med den 1 juli 1998.

En försöksverksamhet med särskilt introduktions- och uppföljningsstöd för svårt funktionshindrade personer, SIUS, har pågått sedan budgetåret 1993/94. SIUS lämnas till den som har behov av individuellt stöd som underlättar en anställning. Försöksverksamheten har visat att en särskild stödperson med inriktning på individuellt stöd för introduktion och uppföljning på arbetsplatsen är den stödform som saknats för vissa grupper av arbetshandikappade. En stödperson i SIUS kan handlägga ungefär sex - åtta ärenden per år. Kostnaden för stödpersonen uppgår till i genomsnitt 50 000 kronor per arbetshandikappad och år. Cirka 70 stödpersoner arbetar inom SIUS i dag. Utgifterna för dessa beräknas under 1998 till ca 19 miljoner kronor.

Regeringen bedömer att försöksverksamheten har visat att SIUS är ett effektivt och angeläget verktyg i arbetet med att finna och behålla en anställning för svårt funktionshindrade personer och föreslår därför att SIUS-verksamheten blir permanent. AMS bedömer på grundval av försöksverksamheten att 150 SIUS-konsulenter behövs för att erbjuda 1 000 arbetssökande deltagande i åtgärden. SIUS-konsulenter bör anställas inom AMV med nära anknytning till den yrkesinriktade rehabiliteringen. Kostnaden för SIUS-konsulenter beräknas vid denna omfattning uppgå till högst 50 miljoner kronor per år och utgifterna bör även fortsättningsvis tas inom ramen för tilldelade medel under anslaget. Förslaget bör gälla från och med den 1 juli 1998. Försla-

get innebär inga utgiftsökningar och påverkar inte ramen för utgiftsområdet.

5.4.10 Utgiftsområde 15 Studiestöd

A3 Vuxenstudiestöd m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 8 624 280 000 kronor. Därav har 4 847 677 000 kronor anvisats för särskilt utbildningsbidrag (UBS) och 2 870 898 000 kronor för särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa (SVUXA).

Regeringens förslag: Särskilt utbildningsbidrag bör kunna lämnas under perioden 1 juli 1998 - 30 juni 1999 till arbetslösa för ett andra studieår. Särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa bör fr.om. höstterminen 1998 kunna lämnas för två års studier på gymnasial nivå.

Kunskapslyftet inleddes höstterminen 1997. Under hösten genomförde kommunerna motsvarande drygt 97 000 heltidsplatser utöver den kommunalt finansierade verksamheten på ca 37 000 platser. Antalet studerande på gymnasienivå i kommunerna var i oktober 1997 ca 185 000. Därtill kom studerande i grundläggande vuxenutbildning, folkhögskolan och i kvalificerad yrkesutbildning. Av de som under hösten 1997 studerat i Kunskapslyftet var ca 70 procent kvinnor.

För många av deltagarna krävs mer än ett års studier för att få den kompetens som det treåriga gymnasiet ger. Det finns därför starka skäl att under nästa läsår låta arbetslösa, som påbörjat studier med särskilt utbildningsbidrag, få fortsätta utbildningen med detta studiestöd. För tiden därefter får frågan prövas med hänsyn bl.a. till sysselsättningsläget. I konsekvens härmed bör även SVUXA kunna utgå för två års studier på gymnasienivå. Regeringen gör bedömningen att dessa åtgärder ryms inom utgiftsområdets ramar.

För att stimulera sommarverksamhet inom ramen för kunskapslyftet har regeringen meddelat att kommunerna utöver tidigare fastställda ramar för kunskapslyftet kommer att få täckning för gymnasial vuxenutbildning som anordnas under perioden 15 juni till 21 augusti 1998. Under denna period kan de studerande få studiestöd i form av särskilt utbildningsbidrag, särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa eller studiemedel. Eventuella ytterligare medelsbehov som kan uppkomma till följd av verksamheten under sommaren avser regeringen redovisa i tilläggsbudget hösten 1998.

Teckenspråksutbildning för vissa föräldrar (TUFF) m.m.

Regeringens förslag: Ändring görs i kommunalskattelagen (1928:370), lagen (1962:381) om allmän försäkring och semesterlagen (1977:480) för att ersättning till vissa föräldrar som deltar i teckenspråksutbildning, skall vara skattepliktig inkomst samt pensions- och semesterlönegrundande m.m. I kommunalskattelagen görs en följdändring med anledning av det tidigare riksdagsbeslutet att timersättning inte skall lämnas till deltagare i svenskundervisning för invandrare (sfi).

I den nya förordningen (1997:1158) om statsbidrag för teckenspråksutbildning för vissa föräldrar, TUFF, finns bestämmelser om ersättning till deltagare i sådan utbildning. Tidigare kunde ersättning till deltagare i teckenspråksutbildning lämnas i form av korttidsstudiestöd enligt förordningen (1992:925) om försöksverksamhet med studiesocialt stöd vid teckenspråksutbildning. Korttidsstudiestödet utgör skattepliktig inkomst av tjänst och är pensions- och semesterlönegrundande m.m. Detsamma bör gälla den nya ersättningen. Ändring bör därför göras i kommunalskattelagen (1928:370), lagen (1962:381) om allmän försäkring och semesterlagen (1977:480).

Samtidigt behövs i kommunalskattelagen en följdändring med anledning av det tidigare riksdagsbeslutet (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:UbU2, rskr. 1997/98:110) att timersättning inte skall lämnas till deltagare i svenskundervisning för invandrare (sfi).

Innebörden av ändringsförslagen är sådan att ett yttrande av *Lagrådet* skulle sakna betydelse.

5.4.11 Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning

C3 Centrala studiestödsnämnden

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 253 924 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget C3 *Centrala studiestödsnämnden* ökas med 60 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslagen A3 *Vuxenstudiestöd m.m.* minskas med 27 500 000 kronor och A7 *Särskilt vuxenstudiestöd till studerande vid vissa naturvetenskapliga och tekniska utbildningar* inom utgiftsområde 15 minskas med 32 500 000 kronor.

Satsningen på vuxenutbildningen och högskolan har inneburit ökad administration inom hela studiestödsområdet genom dels ökade ärendevolymer och mer komplexa ärendetyper, dels ett ökat behov av rådgivning till de nya grupperna vuxenstuderande. Detta innebär en hög belastning vid Centrala studiestödsnämnden (CSN) och handläggningstiderna har i många fall blivit oacceptabelt långa. Vidare anser regeringen att det är motiverat att nu ge CSN möjlighet att finansiera systemutvecklingen inför omläggningen till ett nytt studiestödssystem år 2000. Finansiering av de ökade kostnaderna skall ske genom besparingar inom särskilt vuxenstudiestöd för arbetslösa och särskilt vuxenstudiestöd till studerande vid vissa naturvetenskapliga och tekniska utbildningar där antalet studerande antas bli något lägre än planerat under budgetåret 1998. Därutöver höjs expeditionsavgiften inom återbetalningsverksamheten, vilket ger en total resursförstärkning på 10 miljoner kronor. Regeringen avser att återkomma angående frågan om CSN:s förvaltningsanslag.

D18 Medel för dyrbar vetenskaplig utrustning

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 62 799 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen, eller den myndighet som regeringen beslutar, bemyndigas att under 1998 under anslaget D18 *Medel för dyrbar vetenskaplig utrustning* fatta beslut om anskaffningar som innebär utgifter på 47 000 000 kronor för 1999, 26 000 000 kronor för 2000, 24 000 000 kronor för 2001, 18 000 000 kronor för 2002 och 18 000 000 kronor för 2003.

Finansieringen av dyrbar vetenskaplig utrustning har 1998 genomgått tre förändringar: Rådet för högpresterande datorsystem (HPD-rådet) har avvecklats och medlen för detta ändamål anvisas nu under Forskningsrådsnämndens (FRN) anslag för dyrbar vetenskaplig utrustning. Vidare har en omläggning av finansieringssystemet genomförts som innebär en övergång från att FRN vid ett tillfälle betalat hela investeringen till högskolan till en modell där FRN betalar högskolans kostnader för räntor och amorte-

ringar. Ett uppdaterat underlag från FRN visar att bemyndiganderamen bör revideras för att passa till det nya finansieringssystemet.

Regeringens förslag till reviderad bemyndiganderam för anslaget D18 Medel för dyrbar vetenskaplig utrustning innebär en sammantagen utökning av bemyndiganderamarna från år 1999 till och med år 2003 från 116 miljoner kronor till 133 miljoner kronor.

Sätra Brunn

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att efterge statens fordran på Stiftelsen Sätra Brunn om 12 513 000 kronor med högst detta belopp.

Sedan tidigt 1700-tal har kurortsverksamhet bedrivits vid Sätra Brunn i Västmanland. Brunnen donades år 1747 till Uppsala universitet med villkoret att kurortsverksamheten skulle fortsätta. Anläggningen är av kulturhistoriskt riksintresse. Riksantikvarieämbetet har bedömt att Sätra Brunn kan förklaras som byggnadsminne och ett arbete med denna inriktning pågår. Efter att under 250 år ha förvaltats som en del av staten genom Uppsala universitet ombildades brunnen i maj 1997 till följd av den nya stiftelselagen till en stiftelse som förvaltas av universitet. Uppsala universitet har under den tid då Sätra Brunn förvaltats som en del av universitet för Sätra Brunns räkning tagit banklån för investeringar om 12,5 miljoner kronor.

Under de senaste åren har ekonomiska svårigheter uppkommit vid Sätra Brunn till följd av landstingens minskade beställningar av rehabiliteringsplatser. Verksamheten har inte i tid anpassats till den nya situationen på ett ändamålsenligt sätt. Efter en likviditetskris i slutet av 1997, försattes stiftelsen i konkurs i februari 1998. Den största fordran i konkursen är den om 12,5 miljoner kronor som grundas på ovan nämnda banklån.

Enligt de upplysningar regeringen inhämtat kan man i den nuvarande situationen inte räkna med att det finns intresse från utomstående att förvärva verksamheten från konkursboet. Vidhåller staten sin fordran innebär detta, enligt konkursförvaltaren, att verksamheten inom kort läggs ned och egendomen säljs ut. Vid ett sådant förfarande kan staten inte heller påräkna att få ersättning för hela sin fordran.

Det finns skäl att undvika att verksamheten vid Sätra Brunn helt läggs ned. Genom att efterge fordran förbättras förutsättningarna för att i lämplig form fortsätta verksamheten och bevara en anläggning av kulturhistoriskt riksintresse.

Uppsala universitet bör i den uppkomna situationen svara för de kostnader som följer av beslutet inom sina befintliga utgiftsramar.

5.4.12 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

A1 Statens kulturråd

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 26 920 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A1 *Statens kulturråd* ökas med 500 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget D2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* minskas med motsvarande belopp.

I regleringsbrev för år 1998 har Statens kulturråd fått i uppdrag att dels kartlägga och analysera det regionala utfallet av myndighetens verksamhet, dels sammanställa och analysera motsvarande redovisningar från andra myndigheter och institutioner inom kulturområdet. Kulturrådet skall dessutom ta fram metoder, rutiner och förslag till uppläggnings- och rutiner, samt jämförelse till statens insatser, ange kommunala och landstingskommunala insatser inom kulturområdet. Kulturrådet har i regleringsbrevet även fått i uppdrag att enligt en särskild redovisningsmodell sammanställa och sammanfatta den återrapportering som åligger de centrala museerna under verksamhetsgrenen Bevarande om att förbättra samlingarnas status.

Uppdragen innebär ett omfattande metodarbete för att utveckla analyserna. Detta fordrar extra resurser som för närvarande inte finns inom Kulturrådets tillgängliga förvaltningsmedel. Regeringen föreslår därför att anslaget A1 *Statens kulturråd* ökas med 500 000 kronor.

Effekterna av finansieringsåtgärden är att Konstrådets bidragsgivning för fast konst till icke-statliga gemensamma miljöer kommer att minska något.

A2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 125 075 000 kronor, varav 7 128 000 kronor avser bidrag till Föreningen Norden.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete* ökas med 500 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget D2 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön* minskas med motsvarande belopp.

Föreningen Norden bedriver en informationsverksamhet vid Arena Norden i Stockholm. Under Sveriges ordförandeskap i Nordiska ministerrådet innevarande år är behovet av samnordiska informationsinsatser i Sverige större än vanligt. För att tillgodose detta behov behöver Föreningen Norden ett särskilt stöd till verksamheten vid Arena Norden. Regeringen föreslår därför att 500 000 kronor anvisas för särskilt stöd till Föreningen Norden.

Effekterna av finansieringsåtgärden är att Konstrådets bidragsgivning för fast konst till icke-statliga gemensamma miljöer kommer att minska något.

Radio och TV i allmänhetens tjänst

Regeringens förslag: En satsning görs på radio och TV i allmänhetens tjänst med början 1998 för att stärka mångfalden på mediemarknaden, värna om den kvalificerade programproduktionen samt skapa förutsättningar för företagen att utnyttja ny teknik i sin verksamhet. Av dessa skäl bör Sveriges Television AB tilldelas 37 500 000 kronor ur rundradiokontot för budgetåret 1998 för särskilt kvalificerad programproduktion.

Sveriges Television får fr.o.m. den 1 juli 1998 särskilda medel om 75 miljoner kronor per år från det s.k. rundradiokontot för särskilt kvalificerad programproduktion. Förslaget innebär att medelstilldelningen under 1998 ökar med 37,5 miljoner kronor.

Regeringen har beslutat att digitala TV-sändningar i marknätet skall inledas i fem områden i landet. För att stärka mångfalden på mediemarknaden aviserade regeringen i november 1997 en omfattande satsning på radio och TV i allmänhetens tjänst. Detta innebär bl.a. att Sveriges Television får möjlighet att starta nya programkanaler samt att sända via satellit. Dessutom bedömdes det mycket angeläget att Sveriges Television fick ett nytt årligt stöd för särskilt kvalificerad programproduktion av typen dokumentärer, dramatik och program för barn och unga.

Regeringen bedömer att övergången till ny digital sändningsteknik ställer ökade krav på programföretagen under ett initialskede. Till detta kommer angelägna satsningar på nya programkanaler. Regeringen bedömer därför att det behövs ett medelstillskott till företagen under åren 1999-2001. Regeringen avser att i budgetpropositionen för 1999 föreslå att Sveriges Television och Sveriges Radio tilldelas särskilda medel ur rundradiokontot på sammanlagt 245 miljoner kronor (i 1998 års prisläge enligt kompensationsindex) för åren 1999-2001 för satsningar på ny teknik och nya programkanaler.

Sveriges Televisions ansvar att stå för både bredd och djup när det gäller produktion och sändning av TV-program ökar i en situation där det totala TV-utbudet flerfaldigas. Det är viktigt att Sveriges Televi-

sion kan vara konkurrenskraftigt när det gäller ett programutbud av hög kvalitet även under tiden för ett tekniskifte. Som ett led i satsningen på public service föreslår regeringen att Sveriges Television tilldelas ett nytt årligt stöd ur rundradiokontot på 75 miljoner kronor (i 1998 års prisläge enligt kompensationsindex) för särskilt kvalificerad programproduktion av typen dokumentärer, dramatik och program för barn och ungdom. De särskilda medlen för programproduktion skall i hög grad användas till att ytterligare skapa förutsättningar för utläggningar av produktionsuppdrag samt för samarbetsprojekt med fria filmare och producenter. De medel som nu görs tillgängliga skall särredovisas i Sveriges Televisions redovisning till statsmakterna om medelsanvändningen. I övrigt gäller regeringens årliga beslut om anslagsvillkor för Sveriges Television. Stödet bör utgå med början från den 1 juli 1998, vilket innebär att medelsbehovet för innevarande år uppgår till 37,5 miljoner kronor.

Världskulturmuseet

Regeringens bedömning: En ändamålsenlig yta för museibygnaden är 11 000 kvm (bruttoarea) vars beräknade investeringskostnad uppgår till ca 200 miljoner kronor. Finansieringen av de totala kostnaderna för investeringen ryms inom de ramar som avsatts för ändamålet.

Riksdagen har beslutat att ett statligt museum för Världskultur skall etableras i Göteborg den 1 januari 1999 (bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). I budgetpropositionen för 1998 anmälde regeringen att den under våren 1998 skulle återkomma till riksdagen för att anmäla byggnadsprojektets storlek, kostnader och finansiering.

Regeringen gör följande bedömning av de av organisationskommittén (Ku 1996:07) till regeringen redovisade förslagen beträffande byggnadsprojektet i Göteborg. En ny museibygnad med en yta på ca 11 000 kvm bruttoarea (9 000 kvm lokalarea) är enligt regeringens bedömning en ändamålsenlig storlek. Den beräknade investeringskostnaden i byggnaden kommer att uppgå till ca 200 miljoner kronor. Investeringen ryms inom den av riksdagen beslutade investeringsramen för Statens fastighetsverk. I budgetpropositionen för 1998 redovisade regeringen att särskilda medel om 29 miljoner kronor avsatts för nyetableringen av museet i Göteborg fr.o.m. 1999. Finansieringen av de totala kostnaderna för investeringen ryms inom de ramar som avsatts för ändamålet. Regeringen har givit Statens fastighetsverk i uppdrag att under 1998 genomföra en arkitektävling för museibygnaden.

5.4.13 Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande

A11 Bonusränta för ungdomsbosparande

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 3 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A11 *Bonusränta för ungdomsbosparande* ökas med 1 400 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A9 *Riksgäldskontoret: Kostnader för upplåning och låneförvaltning* inom utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning minskas med motsvarande belopp.

Lagen om ungdomsbosparande (1988:846) trädde ikraft i december 1988. Lagen innebär att ungdomar mellan 16 och 25 år kan påbörja ett sparande i vissa banker eller sparkassor som kan fortgå till och med det år spararen fyller 28 år. När kontoinnehavaren har sparat under tre år och det sparade kapitalet uppgår till minst 5 000 kronor, blir kontoinnehavaren berättigad till en årlig bonusränta på 3 procent från det att sparandet började. Bonusräntan bekostas av staten och betalas ut när kontoinnehavaren begär det.

Utbetalningarna av bonusränta har under årets första månader varit högre än vad som prognostiserats. De ökade utbetalningarna är en följd av att fler ungdomar än förväntat avslutat sina konton. Enligt aktuell prognos från Riksgäldskontoret kommer utbetalningarna under 1998 att uppgå till 6 miljoner kronor. Tilldelade medel på anslaget är 3 miljoner kronor. På anslaget finns sedan föregående år ett anslagssparande på 1,6 miljoner kronor. För att kunna finansiera årets utbetalningar av bonusränta föreslås därför att 1,4 miljoner kronor tillförs anslaget. Finansiering sker genom att anslaget A9 *Riksgäldskontoret: Kostnader för upplåning och låneförvaltning* inom utgiftsområde 2 Samhällsförvaltning och finansförvaltning minskas med 1,4 miljoner kronor. Effekterna av finansieringsåtgärden är bl.a. att Riksgäldskontorets marknadsföringsinsatser för ungdomsbosparandet minskas.

A12 Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i statsbudgeten för innevarande budgetår.

Regeringens förslag: Ett nytt ramanslag A12 *Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.* uppgående till 75 000 000 kronor anvisas för 1998.

År 1996 beslutade riksdagen (prop. 1995/96:222, bet. 1995/96:FiU15, rskr. 1995/96:307) att kraftigt öka antalet utbildningsplatser inom högskolan för att öka ungdomars möjligheter att stärka sin ställning i arbetslivet. För att kunna tillgodose den ökade efterfrågan på studentbostäder som den snabba utbyggnaden av utbildningsplatser kunde förväntas leda till, beslutade riksdagen hösten 1996 att införa ett tillfälligt investeringsbidrag för anordnande av nya studentbostäder (prop. 1996/97:1, bet. 1996/97: FiU11, rskr. 1996/97:51).

Bidrag lämnas med maximalt 25 000 kronor för varje studentrum som tillkommer genom ny- och ombyggnad. Projekten skall påbörjas under tiden den 1 oktober 1996 - den 31 december 1999 och vara färdigställda inom ett och ett halvt år från påbörjandet. Den totala ramen för ändamålet uppgår till 300 miljoner kronor.

Många kommuner har i dag stor brist på lägenheter som är lämpliga för ungdomar. För att stimulera till en ökad produktion av bostäder även för andra ungdomar än de som studerar, som regeringen aviserat i propositionen Bostadspolitik för hållbar utveckling (prop. 1997/98:119), bör ändamålet för det statliga investeringsbidraget för anordnande av studentbostäder vidgas. Regeringen föreslår därför att bidrag får lämnas även för produktion av nya ungdomsbostäder. Investeringsbidraget avses utgå i huvudsak enligt de regler som sedan år 1996 tillämpas för statligt investeringsbidrag för anordnande av studentbostäder. Skillnaden blir förutom att bidragskretsen vidgas att bidrag enligt de nya reglerna inte begränsas till bostäder på eller i anslutning till orter där det finns universitet eller högskola.

För budgetåret 1998 föreslås att 75 miljoner kronor anvisas på ett nytt ramanslag benämnt A12 *Investeringsbidrag för anordnande av bostäder för studenter m.fl.* Hittills har investeringsbidrag för anordnande av studentbostäder utbetalats från tionde huvudtitelns reservationsanslag 1995/96 A2 *Arbetsmarknadspolitiska åtgärder*. Återstående medelsbehov har beaktats i ramarna för utgiftsområde 18 fr.o.m. 1999.

B1 Geoteknik

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 22 555 000 kronor.

Regeringens förslag: Riksdagen godkänner att Statens geotekniska institut blir medlem i en ekonomisk förening för utveckling av programsystemet AutoGRAF.

Under år 1988 påbörjades ett informellt samarbete mellan 10-15 geotekniska aktörer, däribland Statens geotekniska institut (SGI), för att utveckla en gemensam programvara, AutoGRAF, för redovisning av geotekniska undersökningar. Under år 1997 har AutoGRAF-gruppens medlemmar enats om att bilda en ekonomisk förening. Den kontanta insatsen i föreningen är 10 000 kronor. Respektive medlems ekonomiska insats begränsas till ett solidariskt delande på föreningens kostnader för revisor och extern ekonomihantering på maximalt 1 000 kronor per år. Förslaget föranleder ingen ramhöjning.

C1 Länsstyrelserna m.m.

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 646 031 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget C1 *Länsstyrelserna m.m.* ökas med 450 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A4 *Investeringar samt drift och underhåll av statliga järnvägar* inom utgiftsområde 22 Kommunikationer minskas med motsvarande belopp.

Länsstyrelsen i Skåne län har merkostnader för särskilda tillsynsinsatser beträffande den yttre miljön med anledning av bl.a. akrylamidutsläppet i Halandsåsen. Regeringen beslutade den 4 december 1997 om ett särskilt tillskott i Skåne län för de akuta insatserna under hösten 1997.

Regeringen bedömer att Länsstyrelsen i Skåne län även under innevarande år bör tilldelas medel för särskilda tillsynsinsatser. Insatser krävs bl.a. beträffande saneringsåtgärder och kontrollprogram. Regeringen föreslår därför att anslaget C1 *Länsstyrelserna m.m.* tillförs 450 000 kronor.

5.4.14 Utgiftsområde 19 Regional utjämning och utveckling

A1 Regionalpolitiska åtgärder

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 1 597 517 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 1998 fatta beslut om åtaganden som innebär sammanlagda utgifter om högst 1 000 000 000 kronor under åren 1999, 2000 och 2001 under anslaget A1 *Regionalpolitiska åtgärder*.

Regeringen gjorde hösten 1997 en omfördelning av 500 miljoner kronor inom anslaget A1 *Regionalpolitiska åtgärder* för att genomföra ett program för regional näringspolitik och särskilda regionalpolitiska insatser.

Finansutskottet erfor dock att det kunde innebära svårigheter för länsstyrelserna att bedriva regionalpolitisk verksamhet under resterande delen av 1997, eftersom de omfördelade medlen i vissa fall redan var intecknade. Riksdagen beslutade därför i enlighet därmed att på tilläggsbudget hösten 1997 bemyndiga regeringen att under år 1997 låta staten ta på sig ekonomiska förpliktelser som innebar utgifter på högst 500 miljoner kronor under åren 1998, 1999 och 2000 på anslaget för regionalpolitiska åtgärder (bet. 1997/98:FiU11, rskr. 1997/98:46). Detta bemyndigande förde regeringen vidare till länsstyrelserna.

Vidare bemyndigade riksdagen regeringen att under år 1998 låta staten ta på sig ekonomiska förpliktelser i samband med regionalpolitiska åtgärder som innebär utgifter på högst 500 miljoner kronor under åren 1999, 2000 och 2001 på nämnda anslag (bet. 1997/98: AU2, rskr. 1997/98:128). Av detta bemyndigande har regeringen avsatt sammanlagt 250 miljoner kronor för beslut om sysselsättningsbidrag.

Regeringen avser att från 1999 införa ett fullständigt bemyndigandesystem på anslaget för regionalpolitiska åtgärder. Syftet är dels att förbättra länsstyrelsernas och Regionförbundets i Kalmar län, Gotlands kommuns och Regionförbundets i Skåne läns förutsättningar att långsiktigt kunna planera användningen av regionalpolitiska medel, dels utnyttja anslaget på ett effektivare sätt.

Regeringen har i propositionen Regional tillväxt - för arbete och välfärd (prop. 1997/98:62) redovisat sin avsikt att, som ett led i att förbereda införandet av ett fullständigt bemyndigandesystem, återkomma beträffande ytterligare ett bemyndigande avseende detta anslag. Regeringen bör därför bemyndigas att för 1998 fatta beslut om åtaganden som innebär utgifter om ytterligare 500 miljoner kronor till totalt 1 000 miljoner kronor för perioden 1999 till 2001.

5.4.15 Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård

A1 Statens naturvårdsverk

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 268 104 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A1 *Statens naturvårdsverk* ökas med 1 750 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A4 *Investeringar samt drift och underhåll av statliga järnvägar* under utgiftsområde 22 minskas med motsvarande belopp.

Informationsinsatserna med anledning av bl.a. akrylamidutsläppet i Hallandsåsen har ökat kraftigt. Regeringen bedömer att det finns behov av ytterligare medel för miljöinformation. Anslaget till Naturvårdsverket bör därför ökas med 1,8 miljoner kronor.

A2 Miljöövervakning m.m.

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 85 452 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Miljöövervakning m.m.* ökas med 15 000 000 kronor. Finansiering sker genom indragning av medel från det under fjortonde huvudtiteln för budgetåret 1995/96 uppförda anslaget A8 *Investeringar för främjande av omställning i ekologiskt hållbar riktning* med motsvarande belopp.

Bilavgasundersökningar genomförs enligt ett avtal mellan AB Svensk Bilprovning och Statens naturvårdsverk. En ändring i förordningen (1993:446) om vissa förrättningsavgifter för Aktiebolaget Svensk Bilprovning innebär att avgiften för avgasgodkännande togs bort och finansiering måste ske på annat sätt.

Miljöklassningar, tillsyn och kontroll finansieras genom en kontrollavgift enligt bilavgasförordningen, med stöd av 9 § bilavgaslagen (1986:1386). Medlen redovisas på inkomstitel 2534 Kontrollavgift nyregistrerade bilar. Motsvarande belopp beräknas under anslaget A2 *Miljöövervakning m.m.*

Bilavgasverksamheten beräknas kosta 31 miljoner kronor under år 1998. I och med att nuvarande finansiering har fallit bort behöver verksamheten tillskjutas medel till dess en översyn gjorts. Därmed bör anslaget A2 *Miljöövervakning m.m.* tillföras 15 miljoner kronor.

A4 Investeringar för skötsel och naturvård

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 291 473 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A4 *Investeringar och skötsel för naturvård* ökas med 20 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget B2 *Avgift för Stadshypotekskassans grundfond* under utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning minskas med motsvarande belopp.

Regeringen bemyndigas att under 1998 under anslaget A4 *Investeringar och skötsel för naturvård* fatta beslut om förvärv eller intrångsersättningar i värdefulla naturområden som innebär utgifter på sammanlagt högst 120 000 000 kronor för 1999.

Under år 1998 bedömer regeringen att det finns behov av extraordinära insatser för att skydda särskilt värdefulla naturskogsområden där avverkningsar är nära förestående och där insatserna inte ryms inom ramen för av riksdagen tidigare beslutad anslagsnivå. Under anslaget bör därför anvisas en engångsförstärkning om 20 miljoner kronor för intrångsersättningar i särskilt värdefulla naturskogsområden där avverkningsar eller andra hot är nära förestående.

Regeringen fattade den 22 januari 1998 beslut om att anmäla förslag till EG-kommissionen om ytterligare 423 nya områden i Sverige som bör väljas ut som områden av gemenskapsintresse enligt rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter. Samma dag beslutade regeringen att fastställa en förteckning över 50 områden som bör beredas skydd i enlighet med Sveriges internationella åtaganden under rådets direktiv 79/409/EEG om bevarande av vilda fåglar, vilka också anmälts till kommissionen. Områdena skall ingå i ett nätverk av skyddade naturområden inom EU, Natura 2000. Regeringen har under 1998 möjlighet att besluta om utgifter för 1999 på 60 miljoner kronor i samband med förvärv av eller intrångsersättningar i värdefulla naturområden. Beslutet att anmäla ytterligare Natura 2000-områden till EG-kommissionen innebär att regeringen under år 1998 kan behöva ikläda staten ekonomiska förpliktelser utöver nuvarande bemyndigande. Bemyndigandet bör därför ökas med 60 miljoner kronor till sammanlagt högst 120 miljoner kronor för utgifter under år 1999.

5.4.16 Utgiftsområde 21 Energi

A1 Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader

I statsbudgeten för innevarande år finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 138 041 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A1 *Statens energimyndighet: Förvaltningskostnader* ökas med 7 150 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A1 *Närings- och teknikutvecklingsverket: Förvaltningskostnader* inom utgiftsområde 24 Näringsliv minskas med motsvarande belopp.

Statens energimyndighet inrättades den 1 januari 1998 (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12, rskr. 1996/97:272) genom att Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) delades. Statens energimyndighet ansvarar för de energipolitiska frågor som tidigare sköttes inom ramen för NUTEK:s Program Energi. Anslagssparandet på anslaget A1 *NUTEK: Förvaltningskostnader* uppgick budgetåret 1997 till 54,9 miljoner kronor. Av detta sparande svarar NUTEK:s Program Energi för en viss del, som bedöms till 8 miljoner kronor. Detta belopp har minskats med lönekostnader under uppsägningstiden för anställda vid NUTEK Program Energi som valt att inte söka anställning vid Statens Energimyndighet.

Denna engångsvisa åtgärd är en slutjustering av förvaltningsmedlen mellan de båda myndigheterna.

B4 Energiforskning

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 320 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 1998 under anslaget B4 *Energiforskning* fatta beslut om stöd till forskning och utveckling inom energiområdet som innebär utgifter på högst 240 000 000 kronor för 1999, 190 000 000 kronor för 2000, 160 000 000 kronor för 2001, 130 000 000 kronor för 2002, 90 000 000 kronor för 2003 och 60 000 000 kronor för 2004.

Beställningsbemyndigandet för anslaget B4 *Energiforskning* har setts över under våren 1998. För att den långsiktiga verksamheten som energiforskning innebär skall kunna bedrivas ändamålsenligt krävs ett utökat bemyndigande för framtida åtaganden. Den tidigare till 250 miljoner kronor uppgående bemyndiganderamen bör därför höjas till totalt 870 miljoner kronor.

B10 Energiteknikstöd

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett obetecknat anslag på 90 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Ett nytt ramanslag B10 *Energiteknikstöd* uppgående till 510 000 000 kronor anvisas för budgetåret 1998. Anslaget finansieras dels genom att anslaget B5 *Bidrag till Energiteknikfonden* minskas med 90 000 000 kronor, dels genom att Energiteknikfonden avvecklas, varvid fondens behållning inlevereras till inkomstittel och utestående åtaganden förs över till Statens energimyndighet.

Regeringen bemyndigas att under 1998 under anslaget B10 *Energiteknikstöd* fatta beslut om stöd till ny energiteknik som innebär utgifter på högst 100 000 000 kronor för 1999, 80 000 000 kronor för 2000, 65 000 000 kronor för 2001, 50 000 000 kronor för 2002, 40 000 000 kronor för 2003 och 25 000 000 kronor för 2004.

Energiteknikfonden inrättades år 1988 (prop. 1987/88:90, bet. 1987/88:NU40, rskr. 1987/88:375). Syftet med fonden var ursprungligen att utveckla eller förbereda kommersiell introduktion av ny energiteknik eller ny miljöskyddsteknik. Genom riksdagens energipolitiska beslut år 1991 (prop. 1990/91:88, bet. 1990/91:NU40, rskr. 1990/91:373) ändrades reglerna för fonden så att finansiering enligt nuvarande riktlinjer också kan ges till programorienterad och branschgemensam forskning. Möjligheten att via fonden finansiera ny miljöskyddsteknik togs bort år 1994 (prop. 1992/93:100 bil. 113, bet. 1992/93:NU28, rskr. 1992/93:362). Energiteknikfonden har fr.o.m. budgetåret 1993/94 tillförts medel som motsvarar 10 kronor per kubikmeter olja av koldioxidskatten på oljeprodukter (prop. 1992/93:100 bil. 13, bet. 1992/93:NU28, rskr. 1992/93:362).

I och med riksdagens beslut våren 1997 om riktlinjer för energipolitiken (prop. 1996/97:84, bet. 1996/97:NU12, rskr. 1996/97:272) samt riksdagsbeslutet hösten 1997 om statsbudgeten för budgetåret 1998 beslutades om en förstärkning av Energiteknikfonden. Riksdagen har därmed fattat beslut om en, jämfört med tidigare år, ökad anslagsnivå för år 1998 samt ställt sig bakom en ekonomisk planeringsram för den verksamhet som Energiteknikfonden finansierar motsvarande en anslagsnivå på 130 miljoner kronor under perioden 1999 till 2004. De medel som tillförs Energiteknikfonden årligen är otillräckliga för att kunna finansiera 130 miljoner kronor årligen under denna period. Därmed saknas sambandet mellan oljeförbrukning och anslagsmedel.

Utan att på något sätt ändra inriktning på verksamheten eller verksamhetens omfattning bör i fortsättningen den från Energiteknikfonden finansierade

verksamheten finansieras direkt över ett ramanslag som disponeras av Statens energimyndighet.

Behållningen i Energiteknikfonden bör inlevereras till en inkomstittel och fonden avvecklas. De ännu inte infriade åtaganden som Energiteknikfonden gjort bör föras över till Statens energimyndighet. Hela anslagsbeloppet för anslaget B5 *Bidrag till Energiteknikfonden*, dvs. 90 miljoner kronor bör dras in. Storleken på det nya ramanslaget motsvarar därmed under år 1998 det sammanlagda beloppet på anslaget B5 *Bidrag till Energiteknikfonden* och behållningen i Energiteknikfonden, uppgående till ca 420 miljoner kronor (1998-03-18). I det fall behållningen i Energiteknikfonden minskar på grund av utbetalningar till dess att riksdagen och regeringen fattat beslut i frågan så avser regeringen att kvitta detta mot en indragning från det nya ramanslaget.

För att möjliggöra fortsatt kontinuitet och långsiktighet i verksamheten är det nödvändigt att åtaganden kan göras även efter det aktuella budgetåret. Riksdagen bör därför bemyndiga regeringen att besluta om sådana åtaganden.

B11 Ersättning för avveckling av en reaktor i Barsebäcksverket

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört på statsbudgeten för budgetåret 1998.

Regeringens förslag: Ett nytt ramanslag B11 *Ersättning för avveckling av en reaktor i Barsebäcksverket* uppgående till 1 000 000 kronor anvisas för budgetåret 1998. Anslaget skall kunna användas för förskott på ersättning fastställd i domstol eller för utbetalning av ersättning till Sydkraft AB och eventuella andra parter som en följd av ett avtal om slutlig ersättning fastställd i domstol. Anslaget finansieras genom inleverans till statsbudgeten av 1 000 000 kronor från Clearingfonden.

Riksdagen bemyndigar regeringen med anledning av avvecklingen av Barsebäck 1 att, som underlag för slutlig fastställelse i domstol, träffa och genomföra för staten bindande avtal med Sydkraft AB och med eventuella andra parter som kan erfordras i samband med en överenskommelse om ersättning i form av pengar eller egendom som staten direkt eller indirekt förfogar över.

Regeringen bemyndigas att under budgetåret 1998 enligt 6 § andra stycket lagen (1996:1059) om statsbudgeten besluta att ramanslaget B11 *Ersättning för avveckling av en reaktor i Barsebäcksverket* får överskridas om ett riksdagsbeslut om ökning av anslagsbeloppet inte hinner inväntas.

Skälen till regeringens förslag: Regeringen beslutade den 5 februari 1998 med stöd av lagen om kärnkraftens avveckling, att rätten enligt regeringens beslut

den 6 februari 1970 och den 17 oktober 1985 att driva kärnkraftsreaktorn Barsebäck 1 för att utvinna kärnenergi skall upphöra att gälla vid utgången av juni 1998.

Regeringen har förordnat f.d. generaldirektören Kaj Janérus att företräda staten i förhandlingar med Barsebäcksverkets ägare Sydkraft AB om avvecklingen av kärnkraftsanläggningen.

I förhandlingarna med Sydkraft AB är det förhandlingsmannens uppgift att söka nå en frivillig överenskommelse om ersättningen. En sådan överenskommen ersättning kan bestå såväl av ersättning i pengar som överlåtelse av andra tillgångar samt andra åtaganden grundade på affärsmässiga och rättsliga överväganden. För att en överenskommelse om ersättning skall kunna träffas kan staten behöva ingå avtal med Sydkraft AB och eventuella andra parter. Staten kan som följd av sådana avtal även behöva genomföra avtalade åtgärder under 1998. För att det skall vara möjligt för regeringen att träffa överenskommelse med Sydkraft AB om ersättning erfordras således ett bemyndigande för regeringen att ingå nödvändiga avtal samt genomföra avtalade åtgärder. Det bör påpekas att även ett avtal om ersättning slutligen skall fastställas av domstol.

Det föreslagna bemyndigandet är en naturlig konsekvens av den redan antagna lagen om kärnkraftens avveckling, som föreskriver att ersättning skall utgå för förlusten. Utgångspunkten för statens förhandlingar med Sydkraft AB är den ersättningsnivå som man bedömer att en domstol skulle komma fram till. Sydkraft AB:s utgångspunkter kan förutsättas vara desamma. En frivillig överenskommelse kommer därför värdemässigt att resultera i en ersättning till Sydkraft AB som ligger nära det en domstol vid en prövning i sak bedöms komma fram till.

Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att, som underlag för slutlig fastställelse i domstol, träffa och genomföra för staten bindande avtal med Sydkraft AB och med eventuella andra parter som kan erfordras i samband med en överenskommelse om ersättning för förluster till följd av stängningen av Barsebäck 1.

Vidare föreslår regeringen att riksdagen under utgiftsområde 21 Energi anvisar ett ramanslag B11 *Ersättning för avveckling av en reaktor i Barsebäcksverket*. En miljon kronor bör anvisas på anslaget för förskott på ersättning fastställd i domstol eller för utbetalning av ersättning till Sydkraft AB och eventuella andra parter, som en följd av ett avtal om slutlig ersättning fastställd i domstol. Finansiering sker genom inleverans till inkomsttitel på statsbudgeten av behållningen i Clearingfonden. Någon närmare beräkning av anslagsbeloppet bör inte göras eftersom förhandlingar pågår. Eventuella betalningar kan dessutom behöva göras utan dröjsmål. Anslagsbeloppet är därför endast av formell natur och kan självfallet komma att överskridas.

Enligt 6 § andra stycket lagen (1996:1059) om statsbudgeten får regeringen med riksdagens bemyndigande besluta att ett ramanslag får överskridas, om detta är nödvändigt för att i en verksamhet täcka särskilda utgifter som inte var kända då anslaget anvisades eller för att ett av riksdagen beslutat ändamål för anslaget skall uppfyllas. Ett beslut av regeringen att överskrida ett ramanslag enligt 6 § andra stycket förutsätter således ett särskilt bemyndigande av riksdagen.

Om anslaget behöver överskridas avser regeringen att i första hand återkomma till riksdagen med förslag om höjning av anslaget på tilläggsbudget hösten 1998. Om emellertid ett sådant förfarande av tidsskäl inte hinns med bör regeringen bemyndigas besluta om överskridande när de övriga förutsättningarna som anges i 6 § andra stycket budgetlagen är uppfyllda.

Om bemyndigandet att överskrida ramanslaget utnyttjas kommer överskridandet samt dess finansiering att ingå i de utfallsredovisningar som regeringen framöver skall lämna till riksdagen.

Avveckling av Clearingfonden och Energiforskningsfonden

Regeringens förslag: Clearingfonden och Energiforskningsfonden avvecklas och behållningen tillförs statsbudgeten.

Skälen till regeringens förslag: Enligt kungörelsen 1973:1217 och förordningen 1973:1216 betalades tidigare avgift för clearing av oljeprodukter och beredskapsavgift för oljeprodukter. Clearingavgifter har tillförts en fond, Clearingfonden. Behållningen på fonden uppgår till ca 12,3 miljoner kronor.

Budgetåret 1980/81 beslutades att det dåvarande energiforskningsprogrammet skulle finansieras genom en höjning av den särskilda beredskapsavgiften på oljeprodukter och att de inkomster som svarade mot avgiftshöjningen skulle avskiljas och tillföras en särskild fond i Riksgäldskontoret, benämnd Energiforskningsfonden. Behållningen på fonden uppgår till ca 1,4 miljoner kronor.

Sedan budgetåret 1986/87 redovisas inkomster från avgifterna på oljeprodukter direkt på statsbudgetens inkomstsida och fonderna tillförs inga nya medel. Medlen på dessa fonder har inte använts. Energiforskning finansieras sedan länge med anslag på statsbudgeten.

Mot bakgrund av detta bör Clearingfonden och Energiforskningsfonden avvecklas och behållningarna tillföras en inkomsttitel på statsbudgeten.

Ändring av ellagen

Regeringens förslag: Ändring görs i ellagen (1997:857) så att ett förbud mot vite möjliggörs i vissa avseenden vad gäller elsäkerhet.

Skälen till regeringens förslag: Ellagen (1997:857) trädde i kraft den 1 januari 1998. Den ersatte då lagen (1902:71 s. 1), innefattande vissa bestämmelser om elektriska anläggningar (gamla ellagen). I ellagens 12 kapitel finns bestämmelser om tillsyn. Där stadgas bl.a. att den myndighet som utövar tillsyn såvitt avser frågor om elsäkerhet, för närvarande Elsäkerhetsverket, får meddela förbud i vissa angivna avseenden. Det saknas möjlighet att förena ett sådant förbud med vite.

Inom Närings- och handelsdepartementet har utarbetats en promemoria med ett förslag att sådana förbud skall kunna förenas med vite. Promemorian finns tillgänglig i Närings- och handelsdepartementet (N97/3368).

Förslaget i promemorian har behandlats vid ett remissmöte i Närings- och handelsdepartementet den 3 april 1998. Ett protokoll från detta remissmöte finns tillgängligt i Närings- och handelsdepartementet (N97/3368).

Som har nämnts ovan innebär regeringens förslag att vissa förbud som meddelas av en tillsynsmyndighet skall kunna förenas med vite. Den möjligheten fanns i den gamla ellagen. Förslaget innebär alltså att rättsläget blir detsamma som före den nya ellagens ikraftträdande.

Förslaget är därför, enligt regeringens uppfattning, av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse. Yttrande av Lagrådet har därför inte inhämtats.

Ellagen innehåller föreskrifter om elektriska anläggningar, om handel med el i vissa fall samt om elsäkerhet. Vad gäller elsäkerhet finns en grundläggande bestämmelse i 9 kap. 1 § första stycket, där det föreskrivs att elektriska anläggningar, elektriska anordningar avsedda att anslutas till sådana anläggningar, elektrisk materiel och elektriska installationer skall vara så beskaffade och placerade samt brukas på sådant sätt att betryggande säkerhet ges mot person- eller sakskada eller störning i driften vid den egna anläggningen eller vid andra elektriska anläggningar.

I paragrafens andra stycke bemyndigas regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att, i den mån det behövs från elsäkerhetssynpunkt, meddela föreskrifter om kontroll, provning eller besiktning samt andra föreskrifter som rör elektriska anläggningar, elektriska anordningar avsedda att anslutas till sådana anläggningar, elektrisk materiel eller elektriska installationer.

Med stöd av detta bemyndigande har regeringen utfärdat en rad föreskrifter, som finns intagna i tre olika förordningar, nämligen förordningen (1957:601) om elektriska starkströmsanläggningar, förordningen (1993:1068) om elektrisk materiel och elinstallatörsförordningen (1990:806).

Föreskrifter om tillsyn finns intagna i ellagens 12 kapitel. Där föreskrivs i 1 § att tillsynen över efterlevnaden av ellagen och av föreskrifter eller villkor som har meddelats med stöd av ellagen utövas, såvitt avser frågor om elsäkerhet, av den myndighet som regeringen bestämmer. Med stöd av detta bemyndigande har regeringen utsett Elsäkerhetsverket att utöva nämnda tillsyn.

Vad gäller tillsynsmyndighetens befogenheter reglerades den frågan i den gamla ellagen i 25 §, där det föreskrevs att, i den mån det var påkallat från elsäkerhetssynpunkt, en tillsynsmyndighet fick utfärda de förelägganden och förbud som behövdes i enskilda fall för att lagen eller föreskrifter eller villkor som hade meddelats med stöd av lagen skulle efterlevas. I 26 § föreskrevs att ett föreläggande eller förbud enligt 25 § fick förenas med vite.

I den nya ellagen har tillsynsmyndighetens befogenheter reglerats mera utförligt än i den gamla ellagen.

I 12 kap. 3 § föreskrivs att en tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs för att trygga efterlevnaden av de föreskrifter och villkor som omfattas av tillsynen. Ett sådant föreläggande får förenas med vite. Om föreläggandet avser elsäkerhet gäller det omedelbart.

I 12 kap. 4 § föreskrivs i punkterna 2–4 om rätt för tillsynsmyndigheten att meddela förbud i vissa angivna hänseenden. Sådana förbud gäller omedelbart och får verkställas. Däremot kan de inte, i motsats till vad som gällde enligt den gamla ellagen, förenas med vite.

De påtryckningsmedel som ellagen erbjuder om ett förbud inte efterlevs är följande. Som nämnts ovan får ett förbud verkställas. Det innebär att Elsäkerhetsverkets beslut om ett förbud utgör exekutionstitel. Med stöd av Elsäkerhetsverkets beslut kan därför kronofogdemyndigheten verkställa förbudet, vilket framgår av 3 kap. 1 § första stycket 6 utsökningsbalken. Därutöver kan den som bryter mot föreskrift som regeringen eller Elsäkerhetsverket har meddelat med stöd av 9 kap. 1 § andra stycket ellagen dömas till böter eller fängelse i högst ett år.

Det mest effektiva påtryckningsmedlet i samband med förbud är dock att förena förbudet med vite av följande skäl.

Enligt punkten 2 i 12 kap. 4 § ellagen får tillsynsmyndigheten förbjuda användning av en elektrisk anläggning som är i ett sådant skick eller används på ett sådant sätt att fara för person eller egendom kan uppstå. Denna punkt berör ett stort antal olika typer av anläggningar, allt från stora kraftverk till fritidshus. Särskilt viktiga i detta sam-

manhang är bostäder. Det händer att ledningsnätet och övriga installationer i ett bostadshus är i ett sådant skick att eltillförseln till huset omedelbart måste avbrytas. Om husägaren vägrar att avbryta eltillförseln kan detta visserligen verkställas genom kronofogdemyndighetens försorg men det är svårt att fysiskt hindra att husägaren åter kopplar på eltillförseln. Att i detta sammanhang hota med åtal och straff är ofta föga effektivt eftersom sådana åtgärder ofta ligger långt fram i tiden. Av erfarenhet vet man dock att ett vitesföreläggande, som meddelas samtidigt som förbudet, ofta har god effekt.

Enligt punkten 3 i 12 kap. 4 § ellagen får tillsynsmyndigheten förbjuda tillhandahållande eller användning av elektrisk materiel som är i ett sådant skick eller används på ett sådant sätt att fara för person eller egendom kan uppstå eller som inte är kontrollerad, provad, besiktigad eller dokumenterad enligt gällande föreskrifter. Denna punkt berör elektrisk materiel, som främst utgörs av elektriska apparater såsom spisar, kylskåp, TV-apparater och armaturer. Om en sådan apparat visar sig vara farlig kan Elsäkerhetsverket förbjuda att den saluförs. Om ett sådant beslut inte åtlids är det i praktiken svårt att verkställa beslutet genom kronofogdemyndighetens försorg. Ett hot om åtal och straff är, liksom i det förra fallet, i allmänhet föga effektivt. Erfarenheten visar i stället att även i dessa fall vitesföreläggande är det mest verksamma påtryckningsmedlet.

Enligt punkten 4 i 12 kap. 4 § ellagen får Elsäkerhetsverket förbjuda tillhandahållande av tjänster som innebär fara för person eller egendom till följd av bristfällig eller felaktig installation av elektriska starkströmsanläggningar. Det rör sig här om det arbete som utförs av elinstallatörer. Om en elinstallatör inte fullgör sina uppgifter på ett korrekt sätt med den följd att hans installationer blir farliga kan tillsynsmyndigheten förbjuda honom att utföra installationsarbeten. Om förbudet inte åtföljs blir det även i detta fallet svårt att verkställa beslutet genom kronofogdemyndighetens försorg och hot om åtal och straff har också visat sig vara föga effektivt. Däremot har, liksom i föregående fall, vitesföreläggande visat sig vara det mest effektiva påtryckningsmedlet.

Mot bakgrund av dessa förhållanden bör det införas en möjlighet att förena ett förbud enligt 12 kap. 4 § punkterna 2–4 med vite.

Då regeringens förslag till ellag föredrogs inför Lagrådet föreslog Lagrådet att ett antal paragrafer i lagens andra kapitel skulle få en annan placering. Regeringen godtog Lagrådets förslag och i propositionens lagförslag, som senare antogs av riksdagen hade de aktuella paragraferna den av Lagrådet föreslagna placeringen.

Av förbiseende skedde dock inte relevanta förändringar i två paragrafer som behandlar trafiksäkerhetsområdet respektive rätten att överklaga. Dessa två paragrafer har till följd härav fått ett delvis felaktigt innehåll. Dessa felaktigheter bör nu korrigeras, var-

för regeringen nu lägger fram förslag till ny korrekt lydelse av dessa paragrafer.

5.4.17 Utgiftsområde 22 Kommunikationer

A2 Väghållning och statsbidrag

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 11 835 873 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Väghållning och statsbidrag* ökas med 21 300 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A1 *Vägverket: Administration* minskas med motsvarande belopp.

För att möjliggöra en ökad satsning på Vägverkets sektorsuppgifter inom miljö- och trafiksäkerhetsområdet föreslår regeringen att anslaget A2 *Väghållning och statsbidrag*, ökas med 21,3 miljoner kronor. Finansiering sker genom en minskning av anslaget A1 *Vägverket: Administration* med motsvarande belopp.

Den föreslagna överföringen av medel från administration till sektorsuppgifter innebär bl.a. att Vägverket kommer att kunna öka sina insatser när det gäller trafiksäkerhetsarbetet. Därmed fördjupas arbetet med att förverkliga den s.k. nollvisionen inom trafiksäkerhetsområdet.

B4 Bidrag till sjöfarten

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 400 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget B4 *Bidrag till sjöfarten* ökas med 110 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget A4 *Investeringar samt drift och underhåll av statliga järnvägar* minskas med 70 000 000 kronor samt genom att anslaget A1 *Vägverket: Administration* minskas med 40 000 000 kronor.

I enlighet med regeringens förslag i budgetpropositionen för 1998 har riksdagen beslutat att ett statligt stöd skall utgå till sjöfartsnäringen på 400 miljoner kronor. Från anslaget ovan utbetalas Rederinämnden bl.a. ett belopp motsvarande den skatt som inbetalats av rederierna. Fram till och med utgången av 1997 utbetalades det belopp som motsvarar de sista fyra månaderna under föregående år i januari månad. Detta betyder att utbetalning av den skatt som avser

de fyra sista månaderna under 1997 utbetalades i januari månad i år. Med anledning av att den s.k. sjömansskatten slopades den 31 december 1997, vilket medfört att utbetalningarna nu sker månadsvis, kommer belastningen på anslaget B4 *Bidrag till sjöfarten* att under 1998 temporärt öka med 70 miljoner kronor.

Bidraget till kostnader för sociala avgifter avses höjas från 29 000 kronor till 45 000 kronor per kalenderår och årsarbetskraft från och med den 1 juli 1998. Belastningen på anslaget B4 *Bidrag till sjöfarten* kommer därvid att öka med 40 miljoner kronor under 1998.

B6 Utredningsarbete med anledning av M/S Estonias förlisning

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i statsbudgeten för innevarande år.

Regeringens förslag: Ett nytt obetecknat anslag B6 *Utredningsarbete med anledning av M/S Estonias förlisning* uppgående till 1 700 000 kronor anvisas. Finansiering sker genom att anslaget A1 *Vägverket: Administration* minskas med motsvarande belopp.

Den 3 december 1997 avlämnade den för Estland, Finland och Sverige gemensamma haverikommissionen för utredning av passagerarfärjan M/S Estonia:s förlisning sin slutrapport.

För år 1997 har Statens haverikommission (SHK) disponerat 6,5 miljoner kronor för utredningsarbete i enlighet med regleringsbrev av den 17 juli 1997 (K97/2671/SM) och 19 december (K97/4627/SM). Av de 6,5 miljoner kronorna har ca 3 miljoner kronor inte utnyttjats av SHK, bl.a. beroende på att vissa av de kostnader som budgeterats för 1997 inte uppkommer som kostnader förrän 1998.

Ett omfattande efterarbete efter utredningsarbetets slut återstår. Bland annat skall det i original engelskspråkiga dokumentet översättas till svenska. Det svenskspråkiga dokumentet skall granskas, tryckas och distribueras. Den svenska versionen skall också läggas ut som en hemsida på Internet. Vidare återstår ett omfattande arkiveringsarbete som SHK saknar egna resurser för. Riksarkivet har rekommenderat SHK att projektanställa en arkiveringsexpert för att klara detta arbete.

Såvitt nu kan bedömas kommer efterarbetet att pågå under 1998 och SHK:s kostnader för detta beräknas till 1,7 miljoner kronor.

Väginvest

Regeringens förslag: Aktierna i SweRoad AB skall ägas av staten och förvaltas av Vägverket. Väginvests verksamhet skall omfatta skilda former av projektfinansiering av infrastrukturanläggningar, att äga och förvalta aktier, andelar och andra rättigheter i bolag och skall bedrivas inom vägsektorn och banhållningsområdet.

Skälen till regeringens förslag: I Stockholm finns för närvarande inte någon blocköverskridande majoritet för någon form av särskild avgift för biltrafiken i Stockholm. Inte heller i Göteborg finns för närvarande förutsättningar för införandet av någon form av särskild avgift för biltrafiken. Därigenom har också förutsättningarna för Väginvests dotterbolag Stockholmsleder AB (SLAB) och Göteborgs trafikleder AB (GTLAB) kraftigt förändrats. Regeringen redovisade i propositionen *Finansiering av vissa trafik-kanläggningar i Stockholms län* (prop. 1997/98:123) att förändringar borde ske i Väginvestkoncernen i syfte att nå administrativa samordningsvinster som bl.a. skulle kunna minska kostnaderna för upplåningen för främst Södra länken.

En åtgärd som skulle medföra administrativa samordningsvinster är att all upplåning till väginvesteringar som sker för Vägverkets räkning i Stockholm och Göteborg, och som idag sker genom dotterbolagen, fortsättningsvis skulle ske direkt av Väginvest. Därmed kan de administrativa kostnaderna för att organisera upplåningen på den fria kapitalmarknaden minimeras liksom den administrativa verksamheten i respektive bolag.

SweRoad

Väginvest ombildades 1993 till ett s.k. holdingbolag. Samtidigt förvärvades Vägverkets aktier i Swedish National Road Consulting AB (SweRoad AB). SweRoad bedriver konsultverksamhet, försäljning och export av produkter och tjänster inom väghållningsområdet.

SweRoads verksamhet är av en väsentligt annorlunda karaktär än Väginvests övriga verksamhet. Bolaget kan inte dra några väsentliga fördelar av vara ett dotterbolag till Väginvest. Regeringen anser därför att SweRoad åter bör förvaltas direkt av Vägverket. Därmed kan Väginvests verksamhet renodlas till att omfatta skilda former av projektfinansiering av infrastrukturanläggningar, ägande av aktier i projektbolag m.m. Regeringen har i propositionen *Statlig förvaltning i medborgarnas tjänst* (prop. 1997/98:136) redovisat att en särskild utredare skall tillkallas för att utreda frågan om statlig tjänsteexport, bl.a. skall den hittillsvarande statliga tjänsteexporten utvärderas. SweRoad, som är ett exempel på

statlig tjänsteexport, kommer att vara föremål för den aviserade utredningen.

Järnvägsprojekt

För byggandet av Botniabanan skall staten och berörda kommuner bilda ett särskilt projektbolag, Botniabanan AB. Bolaget skall bl.a. finansiera, projektera och upphandla Botniabanan. Projektbolaget skall ha ett statligt ägande om 91 procent. Berörda kommuner skall äga 9 procent. Det är regeringens uppfattning att Väginvest bör äga och förvalta den statliga andelen av aktier i detta gemensamma bolag. Skälen för detta är flera. För det första har Väginvest det kunnande och den kompetens som krävs för att äga andelar i sådana projekt. Väginvest har bl.a. lång erfarenhet från det gemensamt ägda bolaget Rödöbron AB. För det andra bedriver Väginvest finansieringsverksamhet för Vägverkets räkning. Det innebär att Väginvest har en omfattande kunskap om finansmarknaden som bör tas till vara och kan vara till god hjälp i det nya Botniabanebolaget. För det tredje bedriver Väginvest också en konsultverksamhet avseende specialtjänster inom områdena finansiering, kalkylering och redovisning samt löpande ekonomitjänster. Det senare ger direkta samordningsvinster för det nya Botniabanebolaget vilket i sin tur minskar administrationskostnaderna i ett sådant särskilt bolag.

Aktierna i Väginvest förvaltas av regeringen. Utvidgas ändamålet för Väginvest till att omfatta även banhållning, kommer även styrelsen i Väginvest att kompletteras med representanter från Banverket. Vidare bör namnändring av bolaget övervägas.

Riksdagen bör godkänna att Vägverkets Investeringsaktiebolag Väginvest skall få ett vidare syfte med sin verksamhet. Syftet bör utvidgas till att även omfatta skilda former av projektfinansiering av infrastrukturåtgärder samt ägande och förvaltning av aktier, andelar och andra rättigheter i bolag med anknytning till banhållning.

Botniabanan

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att, vad avser den första utbyggnadsetappen mellan Örnsköldsvik-Husum och planeringsarbete för ytterligare etapper av Botniabanan, låta Riksgäldskontoret utställa kapitaltäckningsgarantier till skydd för Botniabanan AB:s egna kapital och att garantera bolagets förpliktelser gentemot långivare, rättighetsinnehavare och fordringsägare, inom en ram som exklusive mervärdesskatt uppgår till 1 495 000 000 kronor i prisnivå 1 januari 1997, varav 195 000 000 kronor avser finansiella kostnader.

För att möjliggöra att Botniabanan AB utan dröjsmål skall kunna starta och bygga upp sin verksamhet, får Banverket använda anslaget A4 *Investe-*

ringar samt drift och underhåll av statliga järnvägar för lån till Botniabanan AB:s verksamhet inom en ram på 50 000 000 kronor. Botniabanan AB skall återbetala medlen till Banverket senast den 1 juli 1999.

Byggandet av Botniabanan utmed norrlandskusten, mellan Sundsvall och Nyland, är av väsentlig regionalpolitisk betydelse. I 1997 års ekonomiska vårproposition (prop. 1996/97:150) uttalade regeringen att med anledning av att Botniabanan inte har någon avgörande betydelse för järnvägstrafiken förrän den är färdigställd i sin helhet, är det av stor vikt att byggtiden minimeras utan att investeringskostnaden ökar. Regeringen angav vidare i samma proposition att, mot bakgrund av den önskvärda komprimerade byggtiden och projektets storlek, lånefinansiering kan övervägas av hela eller delar av projektet.

I propositionen Regional tillväxt - för arbete och välfärd (prop. 1997/98:62) som överlämnades till riksdagen den 5 mars 1998 har regeringen bl.a. redogjort för det avtal om byggande av Botniabanan som ingåtts den 27 november 1997 mellan statens förhandlingsman, Kramfors kommun, Örnsköldsviks kommun, Nordmalings kommun, Umeå kommun, Västernorrlands läns landsting samt Västerbottens läns landsting. Avtalet gäller under förutsättning av riksdagens godkännande och innebär att byggandet av Botniabanan, exklusive resecentra, genomförs genom att staten och berörda kommuner bildar ett aktiebolag, Botniabanan AB, med ansvar att finansiera, projektera, upphandla, bygga och hyra ut Botniabanan. I bolaget, som skall ha ett aktiekapital på minst en och högst fyra miljoner kronor, skall staten äga 91 procent och berörda kommuner 9 procent av aktierna. Staten förbinder sig att utfärda kapitaltäckningsgarantier gentemot Botniabanan AB samt att garantera bolagets förpliktelser gentemot långivare, rättighetsinnehavare och fordringsägare. Avtalet träder i kraft den 1 juli 1998.

I och med bildandet av det av staten och berörda kommuner gemensamt ägda bolaget Botniabanan AB tar regionen ansvar för en väl definierad del av kostnaderna för projektet, vilket regeringen tidigare uttalat som en förutsättning för projektets genomförande.

Vad gäller bolagets lånefinansiering bör återbetalningstiden från den tidpunkt då banan öppnas för trafik vara kortare än avskrivningstiden och begränsas till högst 25 år. Medel för att täcka statens kostnader för hyra av Botniabanan och andra betalningar som följer av garanterade lån och kapitaltäckningsgarantin skall inrymmas i statsbudgeten fr.o.m. 2004.

Bygget av järnvägen delas in i tre etapper. Etapp 1, Örnsköldsvik-Husum, som kostnadsberäknas till 1 300 miljoner kronor, påbörjas i juli år 1999 och beräknas vara färdigställd senast i juni år 2002.

Etapp 2, Nyland-Örnsköldsvik, som kostnadsberäknas till 4 200 miljoner kronor, påbörjas i januari år 2001 och beräknas vara färdigställd i december år 2005. Etapp 3, Husum-Umeå, som kostnadsberäknas till 2 700 miljoner kronor, påbörjas i juli år 2001 och beräknas vara färdigställd i december år 2005. Kostnaderna är angivna i prisnivå 1 januari 1997 samt exklusive mervärdesskatt och finansiella kostnader. De finansiella kostnaderna består av räntekostnader under byggtiden och kostnader som är förknippade med att uppta lån, exempelvis garantiavgifter. Räntekostnader under byggtiden och andra finansiella kostnader bedöms sammanlagt uppgå till ca 15 procent av anläggningskostnaden.

I enlighet med förslagen om finansieringen av Botniabanan i prop. 1997/98:62 bör regeringen bemyndigas att, vad avser den första utbyggnadsetappen av Botniabanan, Örnsköldsvik-Husum, utställa kapitaltäckningsgarantier till skydd för Botniabanan AB:s egna kapital och att garantera bolagets förpliktelser gentemot långgivare, rättighetsinnehavare och fordringsägare, inom en ram som exklusive mervärdesskatt uppgår till 1 495 miljoner kronor, varav 195 miljoner kronor avser räntekostnader under byggtiden och övriga finansiella kostnader. Dessa medel bör även få användas för planeringsarbete t.ex. järnvägsutredning för ytterligare etapper. Regeringen avser att fortlöpande återkomma till riksdagen i budgetpropositionen i syfte att återrapportera och följa upp genomförandet av Botniabanan.

För att möjliggöra att Botniabanan AB utan dröjsmål skall kunna starta och bygga upp sin verksamhet, bör Banverket bemyndigas att få använda anslaget A4 *Investeringar samt drift och underhåll av statliga järnvägar*, för lån till Botniabanan AB:s verksamhet inom en ram av 50 miljoner kronor. Botniabanan AB skall återbetala medlen till Banverket senast den 1 juli 1999.

Vissa frågor angående Mälardalen

Regeringens förslag: Anslaget A4 *Investeringar samt drift och underhåll av statliga järnvägar*, får användas för att ersätta Mälardalens Intressenter AB (MIAB) med 34 500 000 kronor för vissa kostnader som MIAB haft för garantiåtaganden gentemot staten.

Den 11 september 1991 ingick Banverket, Delegationen för infrastrukturinvesteringar och Mälardalens Intressenter AB (MIAB) en överenskommelse om utbyggnad av Mälardalen mellan Kungsängen och Örebro. Överenskommelsen innebär att MIAB delfinansierar den totala anläggningskostnaden för Mälardalen med 530 miljoner kronor och bygger de tre delsträckorna Arboga-Hovsta, Västerås-Lundby samt Grillby-Bålsta. MIAB har i enlighet med avtalet

nu färdigställt dessa sträckor samt till Banverket utställt borgens- och garantiförpliktelser på totalt ca 850 miljoner kronor avseende fel och brister för de delar av Mälardalen som MIAB har byggt. Staten (Banverket) finansierar och bygger övriga delsträckor.

Banverket bygger och finansierar sträckan Kallhäll-Kungsängen som definitionsmässigt inte ingår i Mälardalen, men som nämns i överenskommelsen som en trafikeringsförutsättning. Sträckan Kallhäll-Kungsängen skulle enligt planerna vara klart i juli 1997, men beräknas inte stå klar förrän under år 2001. Utbyggnaden av Kallhäll-Kungsängen är således ca fyra år försenad i jämförelse med de ursprungliga planerna. Med anledning av att utbyggnaden av sträckan Kallhäll-Kungsängen försenats, har MIAB i skrivelser till regeringen den 11 april 1996, den 4 januari 1997 och den 19 november 1997, bl.a. påkallat omförhandling av de ekonomiska villkoren i överenskommelsen.

Regeringen gav den 17 april 1997 Tågtrafikledningen i uppdrag att utreda och föreslå alternativa samordnade trafikupplägg som syftar till att minimera inskränkningarna för tågtrafiken under den tid utbyggnaden mellan Kallhäll-Kungsängen pågår. Den 22 oktober 1997 redovisade Tågtrafikledningen uppdraget. Innan utbyggnaden är klar anser Tågtrafikledningen att jämfört med idag är endast en marginell ökning av tågtrafiken möjlig att genomföra.

Efter överläggningar mellan Kommunikationsdepartementet och MIAB, har en överenskommelse nåtts. Överenskommelsen innebär bl.a. att staten åtar sig att genomföra vissa investeringsobjekt på Mälardalen och Svealandsbanan inom ramen för stommätplanen, samt att staten åtar sig att ersätta MIAB med 34,5 miljoner kronor vilket avser ersättning för vissa garantikostnader som MIAB erlagt.

Göteborgsöverenskommelsen

Regeringens förslag: Statens ekonomiska förpliktelser enligt den nya Göteborgsöverenskommelsen ändras och finansieringen av dessa godkännes. Regeringen bemyndigas att dels låta Riksgäldskontoret inom ramen för Göteborgsöverenskommelsen begränsa tidigare givna garantibemyndiganden till 2 200 000 000 kronor beräknat i 1998 års prisnivå, dels låta Riksgäldskontoret teckna statlig borgen för ytterligare 1 500 000 000 kronor för lånefinansiering av den statliga andelen inom ramen för Göteborgsöverenskommelsen.

Genomförande av en ny trafiklösning i Göteborgsregionen är av stor betydelse med avseende på såväl sysselsättning som trafiksäkerhet. I 1997 års ekonomiska vårproposition konstaterade regeringen att

fullföljandet av en hållbar trafiklösning för Göteborg är en angelägenhet för hela landet.

Regeringen beslutade den 22 maj 1997 att överlämna propositionen Långsiktigt hållbara trafiklösningar i Stockholm och Göteborg (prop. 1996/97:160) till riksdagen. Riksdagen har i december 1997 dels godkänt regeringens förslag till förändringar i trafiklösningarna i Göteborgsregionen, dels bemyndigat regeringen att låta Riksgäldskontoret teckna statlig borgen om ytterligare 100 miljoner kronor för fortsatt planerings- och förberedelsearbete för den nya trafiklösningen i Göteborg (bet. 1997/98:TU1, rskr. 1997/98:104).

I den ursprungliga trafiköverenskommelsen för Göteborgsregionen förutsattes finansiering ske med vägtullar. I Göteborg finns, som ovan nämnts, för närvarande inte förutsättningar för införande av någon form av särskild avgift för biltrafiken. I denna situation har en ny finansieringslösning krävts, för att inom befintliga utgiftsområdesramar kunna klara finansiering av Göteborgsöverenskommelsen, utan att för andra regioner angelägna projekt skjuts på framtiden. Mot bakgrund därav, och i syfte att åstadkomma en hållbar lösning för såväl påbörjade som vissa återstående projekt i Göteborgsregionen har överläggningar förts mellan staten och regionen, vilket resulterat i en ny överenskommelse den 23 mars 1998.

Denna överenskommelse, som ersätter tidigare överenskommelse, innebär en samfinansiering av vissa angivna projekt, samt att staten tar planerings- och genomförandansvaret för vissa projekt på det nationella vägnätet. De statsbidrag som skulle gå till kollektivtrafikprojekt enligt den ursprungliga överenskommelsen skall utbetalas enligt de principer och villkor som tidigare överenskommit. Den nya överenskommelsen innebär också att staten ersätter berörda kommuner för del av nedlagda kostnader, dock sammanlagt högst 200 miljoner kronor.

Den överenskomna finansieringen innebär att staten ansvarar för 75 procent och regionen eller enskilda kommuner för 25 procent av kostnaderna för projekten i ett samfinansierat investeringsprogram. Totalkostnaden för programmet uppskattas till 4 200 miljoner kronor i prisnivå januari 1998. Programmets översiktliga innehåll framgår av följande tablå:

Upprustning av Göta älvbron	100 Mkr
Göteborg miljö/kollektivtrafik	190 Mkr
Nya spårvagnar	720 Mkr
Göteborgsregionen/tåg och stationer	210 Mkr
Göteborgsregionen/miljö, kollektivtrafik	220 Mkr
Trafiksäkerhet och miljö på kommunala vägar	420 Mkr
Götaleden	2160 Mkr
Mölnadal miljö E6	120 Mkr
Informationssystem	60 Mkr
Summa	4200 Mkr

För att inom befintlig ram för utgiftsområdet kunna fullfölja statens åtaganden enligt överenskommelsen måste utgifterna fördelas över en längre tidsperiod och finansieringen delvis ske med lån under byggnadstiden. Därefter avses lånen återbetalas med medel från statsbudgeten fr.o.m. år 2004 under en period som är avsevärt kortare än avskrivningstiden.

Detta innebär att avsteg görs från grundprincipen i budgetlagen 22 § att infrastrukturinvesteringar skall finansieras med anslag och ej lånefinansieras. Enligt budgetlagen 23 § kan riksdagen i vissa fall besluta att finansiering sker på annat sätt än som anges i 22 §. Regeringen avser att i budgetpropositionen för 1999 redovisa, beträffande anslagen A2 *Väghållning och statsbidrag* samt A4 *Investeringar i samt drift och underhåll av statliga järnvägar*, inom utgiftsområde 22, i vilken utsträckning som framtida anslagsutrymme intecknas av redan fattade beslut.

Inför byggstart av ett projekt skall parterna komma överens om en finansieringsplan för respektive projekt. Den statliga andelen av investeringsprogrammet finansieras med nya lån när så blir nödvändigt. Redan givna bemyndiganden för lånegarantier för Götaleden, Åbromotet, E6 genom Göteborg samt förberedelsearbeten på totalt 2 600 miljoner kronor bör begränsas till 2 200 miljoner kronor på grund av den kommunala andelen i projektet Götaleden. För att täcka den statliga andelen i återstoden av investeringsprogrammet bör riksdagen bemyndiga regeringen att låta Riksgäldskontoret garantera lån på ytterligare 1 500 miljoner kronor.

De lånegarantier som regeringen här föreslår innebär inte att regeringen har tagit ställning till de olika projektens utformning eller lokalisering. Projekten skall före genomförandet prövas på sedvanligt sätt med tillämpning av gällande lagstiftning. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med en redovisning av regeringens uppdrag enligt 6 kap. 2 § lagen (1987:12) om hushållning med naturresurser m.m. till de av Göteborgsöverenskommelsen berörda kommunerna och Länsstyrelsen i Göteborgs- och Bohus län angående överenskommelsens konsekvenser för hushållningen med naturresurser och miljön i regionen.

I 1997 års ekonomiska vårproposition har regeringen redovisat utgiftstak för år 1999 och år 2000. För utgiftsområde 22 Kommunikationer, har särskilda medel för ett nationellt investeringsprogram om 1 650 miljoner kronor aviserats för åren 1999 och 2000. Av dessa medel är för respektive år 500 miljoner kronor avsatta för Göteborg.

Det är regeringens uppfattning att medlen avsatta för Göteborg skall användas för att finansiera återbetalningen av lån och nya projekt enligt programmet. Återstoden av de statliga åtagandena finansieras med de statligt garanterade lånen på sammanlagt 3 700 miljoner kronor, vilka skall börja avbetalas med medel som skall inrymmas i statsbudgeten fr.o.m. år 2004.

Vissa frågor angående Inlandsbanan

Regeringens bedömning: Det finns inget behov av någon åtgärd med anledning av det riksdagen anfört om rättslig reglering avseende jävsfrågor m.m.

I ett riksdagsbeslut den 23 november 1995 (bet. 1995/96:TU4, rskr. 1995/96:38) med anledning av en utredning av Riksdagens revisorer angående Inlandsbanan (1994/95:5), anges bl.a. att regeringen bör överväga frågan om någon form av rättslig reglering behövs för att förhindra att personer, vilka i egenskap av experter eller liknande kunnat påverka utformningen av statsbidrag m.m., inte omedelbart efter uppdraget som näringsidkare skall kunna erhålla de bidrag de själva varit med om att utforma. Regeringen anser att dagens rättsliga reglering avseende jävsfrågor m.m. är tillfyllest.

Statens haverikommission

Regeringens förslag: Statens haverikommissionens förvaltningskostnader får uppgå till högst 8 700 000 kronor för budgetåret 1998.

Regeringen beslutade i regleringsbrev den 18 december 1997 (K97/4927/SM) att förvaltningskostnaderna för Statens haverikommission (SHK) för budgetåret 1998 skulle uppgå till högst 8 miljoner kronor grundat dels på Haverikommissionens budgetunderlag ingivet av SHK den 27 januari 1997, dels på en ändring av budgetunderlaget ingivet av SHK den 30 juni 1997.

Senare har det visat sig att lönekostnaderna kommer att överstiga de i februari 1997 budgeterade lönekostnaderna med ca 500 000 kronor. Vidare har inte inräknats vissa kostnader relaterade till bl.a. det nordiska samarbetet på området. Dessa kostnader beräknas till 200 000 kronor.

Ökningen av förvaltningskostnaderna bör fördelas på berörda myndigheter i enlighet med vad som finns angivet för förvaltningskostnader i SHK:s regleringsbrev för budgetåret 1998. Förslaget har inga anslagskonsekvenser.

Kostnadstäckning för utgifter till följd av lagen om åtgärder mot förorening från fartyg

Regeringens förslag: Sjöfartsverket får täcka de kostnader som uppkommit med anledning av grundstötningen av en f.d. trålare hösten 1994.

Efter beslut av regeringen kan kostnader betalas som uppkommit till följd av förelägganden eller förbud som Sjöfartsverket föreskriver med stöd av lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg.

Med anledning av grundstötningen av en f.d. trålare hösten 1994, och de kostnader på drygt sex miljoner kronor som därmed uppkommit, i enlighet med lagen (1980:424) om åtgärder mot förorening från fartyg, föreslår regeringen att dessa kostnader bärs av Sjöfartsverket. Förslaget har inga anslagskonsekvenser.

Luftfartsverkets finansiella befogenheter

Regeringens förslag: Luftfartsverket medges rätt att placera kassamässigt överskott även hos motparter med kreditvärdighet K1 enligt Nordisk Ratings system. Verket får även rätt att för att uppnå en förbättrad finansiering av nya investeringar i fast egendom genomföra s.k. lease-holdaffärer. För att inkludera befintlig finansiell leasing, utökas den totala låneramen för Luftfartsverket till 5 500 000 000 kronor för budgetåret 1998.

Luftfartsverkets finansiella befogenheter har under senare år väsentligt utökats i linje med regeringens strävan att låta affärsverken agera under bolagsliknande former. Luftfartsverket har i en skrivelse till regeringen den 11 februari 1998 hemställt om vissa förändringar och preciseringar av verkets finansiella befogenheter.

Beträffande kassamässiga överskott har Luftfartsverket rätt att inom vissa villkor placera sådana i bank, i statsgaranterade skuldebrev samt på räntebärande konto i Riksgäldskontoret. Verket konstaterar i skrivelsen att möjligheten att placera likviditet till goda räntevillkor och på den tidsikt som passar Luftfartsverket har försämrats. Mot denna bakgrund föreslår verket att kassamässiga överskott även skall få placeras hos motpart med kreditvärdighet enligt kategori K1 enligt Nordisk Ratings system. Sådana emittenter förutsätts ha mycket god kapacitet att mö-

ta aktuella betalningsförpliktelser, och verket bedömer att det är affärsmässigt motiverat att ta den något större risk detta innebär i förhållande till nuvarande bemyndigande.

Luftfartsverket har även i skrivelsen föreslagit att verket skall få rätt att genomföra s.k. leaseholdaffärer i avsikt att åstadkomma en förbättrad finansiering av investeringar i fast egendom som terminaler och bansystem. En sådan leaseholdaffär innebär att verket överlåter nyttjanderätten till en investerare i utlandet, som genom avskrivning på nyttjanderätten kan tillgodogöra sig en lägre skattekostnad. Luftfartsverket leasar därefter tillbaka nyttjanderätten till en lägre kostnad och får därmed en intäkt som är grundad på en lägre skattekostnad för investeraren. Luftfartsverket behåller hela tiden äganderätten till anläggningen.

Luftfartsverket har dessutom i skrivelsen föreslagit en förändring av verkets totala ram för lång- och kortfristiga lån, som i budgetpropositionen för 1997 (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:TU1, rskr. 1997/98:104) fastlagts till 3,5 miljarder kronor. Mot bakgrund av att Luftfartsverket numera redovisar finansiell leasing i balansräkningen föreslår verket att ramen utökas till totalt 5,5 miljarder kronor. Merparten av ökningen avser Luftfartsverkets finansiella leasingåtagande vad gäller Sky City-anläggningen på Arlanda. Det bör noteras att verket därutöver sedan tidigare har riksdagens bemyndigande rörande en kapitaltäckningsgaranti till LFV AirportCenter AB.

Regeringen, som anser att verkets hemställan ligger i linje med tidigare nämnda strävan att affärsverken skall kunna verka under affärsmässiga och bolagsliknande förhållanden, biträder Luftfartsverkets beskrivna förslag till utökade finansiella befogenheter. Vad gäller leaseholdaffärer bör bemyndigandet begränsas att gälla investeringar i nya fasta anläggningar.

SJ:s borgensram

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att låta SJ få rätt att teckna borgensförbindelser till förmån för bolag inom SJ-koncernen inom en total ram på 1 900 000 000 kronor under 1998.

I budgetpropositionen för 1998 fastställdes låne- och borgensramar för affärsverken. För SJ uppgår låneramen till 9,2 miljarder kronor och borgensramen till 400 miljoner kronor för år 1998. Den borgensram som angavs för SJ har visat sig vara för liten och ger upphov till icke önskvärda finansieringslösningar. Effekten blir att den operationella leasen på Scandlinesfärjan, som levereras under första delen av år 1998, kommer att ligga på SJ affärsverk istället för på SJ Invest, där SJ:s leasingaffärer normalt ligger. För att åtagandet för färjan skall ligga i dotterbo-

lagssfären med lägre finansieringskostnad för staten bör färjan istället finansieras genom SJ Invest med ett borgensåtagande på cirka 800 miljoner kronor.

Regeringen anser att färjefinansieringen är en affär inom SJ-koncernen som bör ligga i dotterbolagssfären och inte i SJ affärsverk. För statsverkets räkning kan det dessutom finnas andra tillfällen där det kan vara fördelaktigt att låta SJ teckna borgensförbindelse för att få ned kapitalkostnaden vid t.ex. leasingaffärer. Regeringen anser därför att det bör finnas handlingsutrymme i SJ:s borgensram för t.ex. framtida leasing, garantier för större inköp, garantier för tullbetalningar och för bolagsförsäljningar/bolagsköp, där det kan vara ekonomiskt bättre att SJ utställer borgensförbindelser för sitt dotterbolag än använder bankgarantier för att garantera vissa åtaganden. Regeringen anser det vara motiverat att höja SJ:s borgensram och skapa handlingsutrymme för kommande affärer.

5.4.18 Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

B1 Statens jordbruksverk

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 220 188 000 kronor.

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att tillgodose Statens jordbruksverks behov av rörelsekapital för EU-verksamhet intill ett sammanlagt belopp om högst 5 500 000 000 kronor på myndighetens särskilda räntekonto i Riksgäldskontoret.

EG-kommissionen ersätter Sverige i efterskott för de stöd inom jordbruksfondens garantisektion som Statens jordbruksverk betalar ut. Av denna anledning fordras ett kreditutrymme på det särskilda räntebelagda konto för EU-verksamhet som verket har tillgång till hos Riksgäldskontoret.

Statens jordbruksverk bör därför ges tillgång till en kredit på 5,5 miljarder kronor på myndighetens särskilda räntekonto för EU-verksamhet i Riksgäldskontoret. Beloppet är beräknat utifrån det maximala kreditbehovet vilket uppstår i december månad.

E3 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 18 792 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget E3 *Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder* ökas med 3 700 000 kronor. Finansieringen sker genom att anslaget D1 *Främjande av rennäringen m.m.* minskas med motsvarande belopp.

Tillsyn av djurtransporter är ett komplicerat men mycket angeläget område. Tillsynen av sådana transporter försåras av att den lokala tillsynsmyndigheten ofta inte känner till när transporter sker och att den därför kan ha svårt att ingripa i tid. Dessutom är tillsynsmyndigheten beroende av polisens hjälp för att stoppa en transport för inspektion.

Det är angeläget att Jordbruksverket initierar ett landsomfattande projekt om tillsyn av djurtransporter under år 1998. Projektet bör lämpligen genomföras genom att kommunerna inom ett län samverkar med länsveterinärer och poliser. Inom ramen för projektet kommer Jordbruksverket att i samråd med företrädare för lokala och regionala tillsynsmyndigheter utarbeta anvisningar för genomförandet inklusive upprättandet av inspektionsprotokoll.

Eftersom tillsynsmyndigheterna har begränsad erfarenhet av tillsyn över djurtransporter, krävs ytterligare resurser för utbildning av de lokala och regionala tillsynsmyndigheternas personal. Projektet kan lämpligen differentieras så att angelägna delområden studeras särskilt. Dessa kan exempelvis vara båttransporter, transporter vid export av svin och kalv, rentransporter och transporter i samband med djurmarknader.

E5 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 89 500 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget E5 *Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar* ökas med 2 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget D1 *Främjande av rennäringen m.m.* minskas med motsvarande belopp.

EHEC är en zoonos, dvs. en sjukdom som kan överföras från djur till människa. Sjukdomen kan ha dödlig utgång. Från utländska studier är det känt att nötkreatur är en vanlig smittkälla vid EHEC-infektion. Djuren bär på bakterien utan att själva bli sjuka. EHEC kan smitta bl.a. via förorenat nötkött, opastöriserad mjölk eller direktkontakt med nötkreatur.

Från år 1988 till år 1995 konstaterades i Sverige 0-3 fall av EHEC-infektioner på människa per år. År 1995 inträffade en dramatisk ökning av antalet

EHEC-fall i Sverige med ca 100 rapporterade fall. Under åren efter 1995 har EHEC etablerat sig på denna nivå. Genom en prevalensstudie, utförd av Statens jordbruksverk, har det visat sig att ca en procent av nötkreaturen i Sverige kan vara smittade av EHEC.

Jordbruksverket, Statens livsmedelsverk, Statens veterinärmedicinska anstalt och Smittskyddsinstitutet har enats om en gemensam handlingspolicy för åtgärder föranledda av EHEC hos nötkreatur. I linje med den antagna policyn genomför och finansierar Jordbruksverket provtagning i de nötkreaturbesättningar som visat sig vara infekterade med EHEC-bakterier. Denna provtagning syftar främst till att öka kunskaperna om EHEC-bakteriens förekomst, uppträdande, spridning och saneringsbarhet. Regelrätta saneringsåtgärder eller bekämpningsåtgärder är i dagsläget inte möjliga med hänsyn till de bristfälliga kunskaperna om EHEC. Arbetet med att finna en lösning för att minimera risken för att människor skall bli smittade av EHEC har mycket hög prioritet. Mot denna bakgrund krävs ytterligare resurser för att genomföra besättningsstudier i syfte att erhålla kunskaper om möjligheten till bekämpning av EHEC-bakterien.

Bemyndigande för vissa ekonomiska förpliktelser efter år 1998

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att fatta beslut om utestående ekonomiska förpliktelser vid utgången av 1998 enligt följande:

B8 *Strukturstöd inom livsmedelssektorn* 55 000 000 kronor, B9 *Från EU-budgeten finansierat strukturstöd* 89 000 000 kronor, B12 *Kompletterande åtgärder inom jordbruket* 3 200 000 000 kronor, B13 *Från EU-budgeten finansierade kompletterande åtgärder inom jordbruket* 3 100 000 000 kronor.

Startstöd till yngre jordbrukare, stöd till bearbetning och avsättning av jord- och skogsprodukter samt miljöstöd är, med EU-budgeten samfinansierade, stödformer som bygger på fleråriga åtaganden mellan staten och stödmottagarna. Det innebär att staten, genom Statens jordbruksverk, åtar sig framtida ekonomiska förpliktelser som inte ryms inom ramen för redan anvisade anslagsmedel. Av denna anledning föreslås att riksdagen bemyndigar regeringen att godkänna utestående ekonomiska förpliktelser för dessa anslag.

5.4.19 Utgiftsområde 24 Näringsliv

E3 Exportkreditnämnden

Regeringens förslag: Exportkreditnämnden skall få erbjuda upp till 100 procent täckning i sina exportkreditgarantier.

Exportkreditnämnden skall få lämna rembursgarantier med mer än 12 månaders kredittid och 18 månaders risktid samt få försäkra remburs med s.k. ensidig bekräftelse.

Riksdagen har ställt sig bakom principen att Exportkreditnämnden (EKN) vid sin garantigivning normalt skall tillämpa ett system med självrisker och att täckningsgraden i en garanti normalt får uppgå till högst 95 procent (prop. 1989/90:44, bet. 1989/90:NU19, rskr. 1989/90:153). I enlighet med detta har i förordningen (1990:113) om exportkreditgaranti föreskrivits att exportkreditgaranti får avse högst 90 procent eller i särskilda fall 95 procent av den uppkomna förlusten. EKN tillämpar för närvarande för köparkrediter normalt 95 procent täckning för politiska risker och 90 procent för kommersiella risker. Motsvarande tal är för leverantörskrediter 90 procent respektive 85 procent.

Motiven för självrisk föreligger framför allt när det gäller kommersiell risktäckning. Däremot har garantitagaren oftast inga eller mycket begränsade möjligheter att bedöma den politiska risken och påverka skeendet vid politiska händelser.

EKN har mot denna bakgrund den 25 november 1997 föreslagit att EKN skall få möjlighet att lämna upp till 100 procent täckning i sina garantier. EKN avser, om förslaget godkänns, att införa ett system för täckningsgrader som normalt innebär 100 procent täckning för politiska risker och 90 procent för kommersiella risker. Tanken är att täckningsgraden skall kunna justeras uppåt eller nedåt beroende på omständigheterna i den enskilda affären. Det kan nämnas att garantiinstitutet i flera andra länder, bl.a. Kanada, Norge, Storbritannien och USA, kan erbjuda 100 procent täckning.

Riksdagen har ställt sig bakom vissa riktlinjer för de rembursgarantier som EKN kan bevilja (prop. 1989/90:44, bet. 1989/90:NU19, rskr. 1989/90:153). I enlighet med detta har det i förordningen (1990:113) om exportkreditgaranti bl.a. föreskrivits att rembursgaranti får avse högst 50 procent av den uppkomna förlusten. Riksdagen har informerats om en förestående ändring i EKN:s rembursgarantier. Ändringen gällde en förlängning av den maximalt tillåtna kredittiden från 6 månader till 12 månader (prop. 1991/92:100).

Marknaden för remburs har förändrats genom att kredittiderna blivit längre och bankernas behov

av riskdelning ökat. Idag kan inte EKN dela dessa risker på ett för bankerna tillfredsställande sätt eftersom reglerna för garanti vad gäller bekräftade remburs tillåter maximalt 12 månaders kredittid och 18 månaders risktid. EKN:s kunder har därför framfört önskemål om att EKN skall kunna försäkra remburs också med längre kredittid och risktid än detta.

Vidare har banker önskat få möjlighet att försäkra remburs med s.k. ensidig bekräftelse. En ensidigt bekräftad reburs (s.k. silent confirmation) innebär att EKN:s garantitagare på exportörens begäran garanterar betalning under en reburs öppnad av en utländsk bank, trots att det inte finns något uppdrag från öppnande bank att bekräfta rebursen. Syftet med de föreslagna ändringarna är att erbjuda en förbättrad garanti som tar hänsyn till de förändringar som ägt rum på rebursmarknaden.

E4 AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 9 063 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget E4 *AB Svensk Exportkredits statsstödda exportkreditgivning* ökas med 2 600 000 kronor. Finansieringen sker genom att anslaget E3 *Exportkreditnämnden* minskas med motsvarande belopp.

Anslaget disponeras för ersättning till AB Svensk Exportkredit (AB SEK) för att täcka eventuellt underskott som utgör skillnaden mellan intäkter och kostnader, huvudsakligen räntetäkter och räntekostnader, inom ramen för systemet med statsstödda exportkrediter. De utbetalningar som år 1997 belastar anslaget avser åtaganden som gjorts före 1984 vad gäller vissa förmånliga krediter till u-länder. I övrigt statsstödd verksamhet redovisar AB SEK för närvarande ett överskott.

Staten är genom ett avtal med AB SEK den 14 maj 1990 bunden att ersätta AB SEK för kostnader i det statsstödda exportkreditsystemet. AB SEK redovisar resultatet av verksamheten tre gånger om året till regeringen och Kammarkollegiet. Beloppen bokförs hos Kammarkollegiet enligt kassapincipen och därmed inte nödvändigtvis på det budgetår de avser som var fallet t.o.m. budgetåret 1994/95. Anvisade medel för år 1998 kommer därför inte att vara tillräckliga för att täcka utbetalningarna. Medelsbehovet beräknas uppgå till ytterligare 2,6 miljoner kronor. Beloppet påverkas av valutakurser och kan därför komma att avvika härifrån.

E6 Världsutställningen i Hannover år 2000

Något anslag för detta ändamål finns inte uppfört i statsbudgeten för innevarande budgetår.

Regeringens förslag: Ett nytt reservationsanslag E6 *Världsutställningen i Hannover år 2000* uppgående till 27 000 000 kronor anvisas för budgetåret 1998 som ett engångsbelopp för att täcka den beräknade kostnaden för statlig medverkan i utställningen. Finansieringen sker genom att utgiftsområdesramen under budgetåret 1999 på vart och ett av följande utgiftsområden engångsvis minskas med 3 000 000 kronor: UO 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan, UO 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, UO 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, UO 16 Utbildning och universitetsforskning, UO 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande, UO 19 Regional utjämning och utveckling, UO 20 Allmän miljö- och naturvård, UO 22 Kommunikationer samt UO 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar.

Sverige har inbjudits att delta i en världsutställning, som kommer att äga rum i Hannover i Tyskland år 2000. Med hänsyn till att Tyskland är Sveriges enskilt största handelspartner samt att utställningen äger rum i ett viktigt EU-land anser regeringen det angeläget att Sverige deltar i denna världsutställning, där det finns stora möjligheter att främja svenska ekonomiska intressen. Regeringen fattade därför tidigare i år ett beslut att anmäla Sverige som deltagare. Totalkostnaden för det svenska deltagandet beräknas uppgå till ca 60 miljoner kronor, varav näringslivet åtagit sig att bidra med hälften. Kommuner och länsstyrelser väntas bidra med sammanlagt ca 3 miljoner kronor. Det är svårt att i dagsläget exakt beräkna när utgifterna uppstår. Regeringens bedömning är dock att en mindre kostnad för förberedelsearbetet uppstår redan budgetåret 1998 samt att merparten av utgifterna uppstår budgetåret 1999. Detta är skälet till regeringens val av finansiering.

F2 Konsumentverket

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 67 867 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget F2 *Konsumentverket* ökas med 1 000 000 kronor. Finansiering sker genom att anslaget F1 *Marknadsdomstolen* minskas med motsvarande belopp.

Regeringen avser att under 1998 ge Konsumentverket i uppdrag att utveckla och praktiskt pröva en modell för att mäta och ge konsumenterna en bättre information om konsumentpriser i dagligvaruhandeln. Modellen skall passa in i Konsumentverkets långsiktiga verksamhet. Kostnaden för uppdraget får uppgå till högst 1 miljon kronor.

I uppdraget ingår bl.a. att utveckla och praktiskt pröva en modell för insamling (mätning) av butikspriser samt för att sprida denna information. Finansiering sker genom att anslaget F1 *Marknadsdomstolen* minskas med motsvarande belopp under budgetåret 1998. Detta innebär ett minskat ekonomisk utrymme för Marknadsdomstolens verksamhet. Det är dock regeringens bedömning att domstolens verksamhet kan bedrivas inom det anvisade anslaget.

Miljöteknikdelegationen

Regeringens förslag: Det under fjortonde huvudtiteln för budgetåret 1995/96 uppförda anslaget A8 *Investeringsbidrag för främjande av omställning i ekologiskt hållbar riktning* får användas för att bekosta Miljöteknikdelegationen med ett belopp uppgående till 20 000 000 kronor.

Riksdagen beslutade att anslå 1 000 miljoner kronor under fjortonde huvudtiteln för budgetåret 1995/96 för investeringsbidrag för främjande av omställning i ekologiskt hållbar riktning (prop. 1995/96:222, bet. FiU 1995/96:15, rskr. 1995/96:307).

Delegationen för främjande av miljöanpassad teknik (Miljöteknikdelegationen) inrättades av regeringen hösten 1996.

Delegationen arbetar med att utveckla metoder för att stimulera utveckling och kommersialisering av miljöanpassade varor och tjänster. Enligt den av regeringen godkända strategin inriktas arbetet på fyra huvudområden, marksanering/ekologiskt återställande av mark, byggande och boende, transporter och livsmedel/lantbruk. Genom teknikupphandling bidrar delegationen till att driva fram och kommersialisera tekniker eller produkter som ännu inte finns tillgängliga på marknaden. Teknikupphandling är en stegvis process som erfarenhetsmässigt tar mellan två och fyra år att fullfölja.

För uppdraget att utarbeta en strategi anvisade regeringen 1 miljon kronor från tolfte huvudtitelns anslag A16 *Program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt* för budgetåret 1995/96. För arbetet med att genomföra strategin anvisade regeringen dessutom 20 miljoner kronor från nämnda anslag. Miljöteknikdelegationens nuvarande uppdrag sträcker sig t.o.m. år 1998 men har endast beslutad finansiering t.o.m. år 1997.

Det är viktigt att Miljöteknikdelegationen kan genomföra sitt uppdrag.

Regeringen bedömer att delegationen nu kan er- hålla 20 miljoner kronor för budgetåret 1998. Medel för detta ändamål tas i anspråk från anslaget A8 un- der fjortonde huvudtiteln för budgetåret 1995/96, *Investeringsbidrag för främjande av omställning i ekologiskt hållbar riktning*, den s.k. kretsloppsmil- jarden. De riktlinjer för anslaget som angavs i propo- sitionen är emellertid sådana att medel till Miljötek- nikdelegationen inte kan anses rymmas inom dessa. Däremot ligger Miljöteknikdelegationens verksamhet mycket väl inom ramen för intentionerna med den s.k. kretsloppsmiljarden.

5.4.20 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

A1 Generellt statsbidrag till kommuner och landsting

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett ramanslag på 71 326 400 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A1 *Generellt stats- bidrag till kommuner och landsting* ökas med 3 585 000 000 kronor.

Kommuner och landsting tillförs 4 000 miljoner kro- nor fr.o.m. år 1998. Syftet är att värna kvaliteten i skola, vård och omsorg och för att minska behovet av att höja kommunalskatterna. Av tillskottet bör 3 600 miljoner kronor tillföras det generella statsbi- draget, varav 2 160 miljoner kronor till kommuner- na och 1 440 miljoner kronor till landstingen. Reste- rande 400 miljoner kronor bör tillföras anslaget A2 *Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting*.

Det ökade generella statsbidraget till landstingen skall fördelas som ett invånarrelaterat bidrag. Av det ökade generella statsbidraget till kommunerna skall 1 620 miljoner kronor fördelas som ett åldersrelate- rat bidrag. De resterande 540 miljoner kronor för- delas invånarrelaterat.

Förslaget föranleder ändring i lagen (1995:1514) om generellt statsbidrag till kommuner och landsting.

Regeringen föreslår i propositionen *Vissa kom- munala frågor* (prop. 1997/98:153) ändrade regler för systemet för återbetalning av viss mervärdesskatt till kommuner och landsting, det s.k. kommunkonto- systemet. De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 juli 1998.

Förändringarna som föreslås rör bl.a. kommuner- nas och landstingens rätt till ersättning från systemet för ingående mervärdesskatt. Enligt regeringens för- slag skall ersättning kunna beviljas för ingående mer- värdesskatt som är hänförlig till de boendeformer

som anges i socialtjänstlagen (1980:620) och lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktions- hinderade. Till följd av förslaget försvinner behovet av att ha kvar uttagsbeskattningen (3 kap. 29 § mervär- desskattelagen) för dessa boendeformer.

Förslaget om den slopade uttagsbeskattningen in- nebär att statens inkomster per helår beräknas mins- ka med ca 30 miljoner kronor och att kommunernas utgifter minskar med samma belopp. Eftersom de förändrade reglerna föreslås träda i kraft den 1 juli 1998 bör det generella statsbidraget sänkas för detta år med 15 miljoner kronor.

A2 Bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett reservationsanslag på 736 600 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A2 *Bidrag till sär- skilda insatser i vissa kommuner och landsting* ökas med 400 000 000 kronor.

En stor del av anslaget har de senaste åren fördelats till kommuner och landsting för flyktingkostnader, för omstruktureringsprojekt och för förebyggande hiv/aids-verksamhet. Regeringen har från år 1996 fram till nu dessutom erhållit ansökningar från 66 kommuner och två landsting. Efter prövning av varje särskilt fall har beslut om bidrag fattats för elva kommuner.

Regeringen gör bedömningen att det även inom de närmaste åren finns behov av särskilda insatser för kommuner och landsting med en särskilt svår eko- nomisk situation. Dessutom har regeringen i propo- sitionen *Bostadspolitik för en hållbar utveckling* (prop. 1997/98:119) föreslagit åtgärder för att stödja kom- muner med övermäktiga åtaganden för boendet, som kommer att finansieras från anslaget. Regeringen gör därför bedömningen att anslaget A2 *Bidrag till sär- skilda insatser i vissa kommuner och landsting* bör ökas med 400 miljoner kronor för år 1998.

A3 Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting

I statsbudgeten för innevarande budgetår finns för detta ändamål uppfört ett obetecknat anslag på 20 985 000 000 kronor.

Regeringens förslag: Anslaget A3 *Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting* ökas med 285 000 000 kronor. Finansiering sker genom att den utjämningsavgift som kommuner och landsting betalar in till staten ökar.

Det kommunala utjämningsystemet syftar till att ge kommuner respektive landsting likvärdiga ekonomiska förutsättningar. Detta sker genom en utjämning för skillnader i beskattningsbara inkomster och för strukturellt betingade kostnadsskillnader. Utgifterna för utjämningsbidraget belastar anslaget A3 *Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting* och inkomsterna av utjämningsavgiften redovisas som en inkomst på statsbudgetens inkomstsida. Systemet är i princip självfinansierat.

Statistiska centralbyrån fastställer i januari månaden utjämningsbidrag respektive utjämningsavgifter som landets kommuner respektive landsting skall er hålla eller betala under året. Beräkningarna kan leda till att omslutningen i utjämningsystemet ökar eller minskar jämfört med den bedömda nivån i budgetpropositionen. De av Statistiska centralbyrån fastställda nivåerna avseende år 1998 innebär att omslutningen blir högre än vad riksdagen beslutade i samband med budgetpropositionen för 1998. Utjämningsbidraget beräknas bli 285 miljoner kronor högre än det anslagna beloppet. Av denna anledning bör anslaget A3 *Statligt utjämningsbidrag till kommuner och landsting* höjas med 285 miljoner kronor för 1998. Höjningen motsvaras av att den utjämningsavgift som kommuner och landsting betalar in till staten ökar i motsvarande mån. Förslaget har således ingen effekt på statens lånebehov.